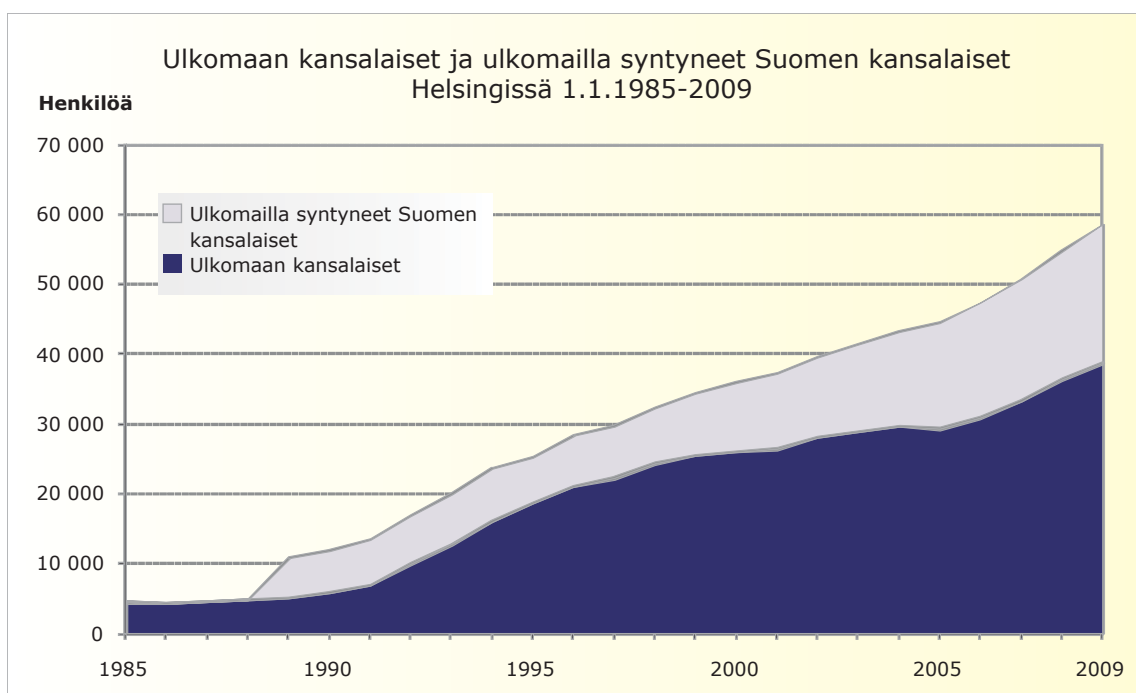

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2009

Lisätietoja

Asuminen Maija Vihavainen, p. 09 310 36398
Koulutus Sanna Ranto, p. 09 310 36408
Työllisyys Minna Salorinne, p. 09 310 36412
Väestö Tea Tikkanen, p. 09 310 36386
Sähköpostit etunimi.sukunimi@hel.fi

Toimittanut

Tea Tikkanen, puh. (09) 310 36386

Sisällysluettelo

Esipuhe	2
1. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Helsingissä	3
2. Ulkomaan kansalaisten kansalaisuudet	5
3. Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön äidinkielet	7
4. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat	9
5. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike	10
5.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa	10
5.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä	12
5.3 Kokonaismuutto	13
6. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsingissä	14
7. Ulkomaalaisten väestön ikärakenne	18
8. Perheet ja syntyvyys	20
9. Asuminen	24
10. Työllisyys ja työttömyys	27
11. Koulutustaso ja opiskelu	32
Lähteet	37
Käsitteet ja luokitukset	37

Esipuhe

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2009 tilastokatsaukseen on koottu väestö-, työvoima-, asumisen ja koulutustilastoja Helsingin ulkomaan kansalaisista ja ulkomaalaistaustaisista. Tilastot perustuvat valtaosin Tilastokeskuksesta hankittuihin aineistoihin. Julkaisun lopussa on kuvattu aiheeseen liittyviä käsitteitä.

Julkaisun toteutuksesta ja toimittamisesta on vastannut Anna Sofia Nyholm sekä työhön ovat myös osallistuneet väestötietojen osalta Tea Tikkanen, asumisen tilastojen osalta Maija Vihavainen, työvoimatilastojen osalta Minna Salorinne ja koulutustilastojen osalta Sanna Ranto.

Marraskuussa 2009

Leila Lankinen
tietohuoltopäällikkö

1. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Helsingissä

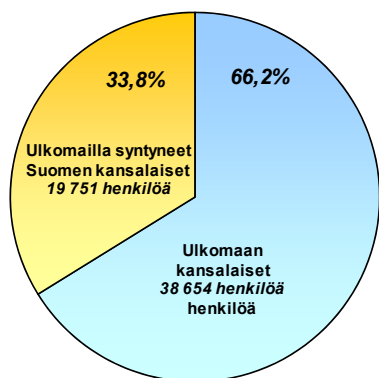
Helsingiläisistä 6,7 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia vuodenvaihteessa 2008/2009. Yhteensä ulkomaan kansalaisia oli 38 654 henkeä. Heidän lisäksi 19 751 helsinkiläistä on ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset muodostavat ulkomaa-alaustaisten ryhmän. Helsingiläisistä 10,1 prosenttia oli ulkomaa-alaustaisia eli yhteensä 58 405 henkilöä.

Helsingin seudulla ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli 5,3 prosenttia. Koko maassa asui yhteensä 143 256 ulkomaan kansalaista eli 2,7 prosenttia koko Suomen väestöstä. Koko maan ulkomaalaisista 27 prosenttia asuu Helsingissä.

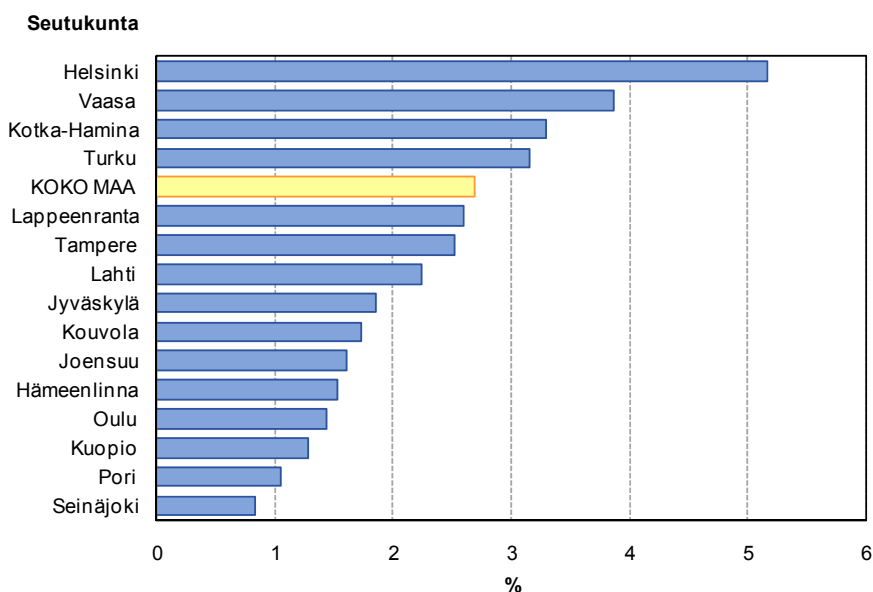
Vuonna 2008 ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 2 371 henkilöllä Helsingissä. Kasvu oli 716 henkilöä vähemmän kuin vuoden 2007 aikana. Edellisvuotiseen verrattuna kasvu tuli 6,5 prosenttia. Helsingin seudulla määrä lisääntyi 5 186 henkilöllä ja koko Suomessa 10 548 henkilöllä. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa määrät kasvoivat vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuvio 1. Helsingin ulkomaa-alaustaiset

1.1.2009

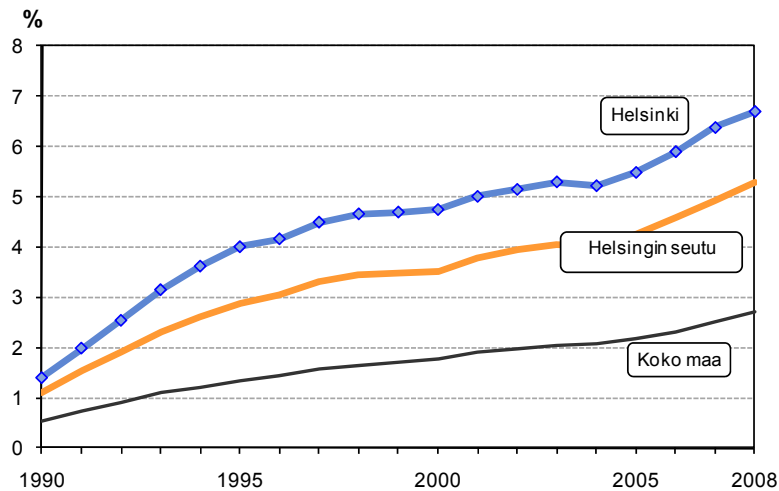

Kuvio 2. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa 31.12.2008

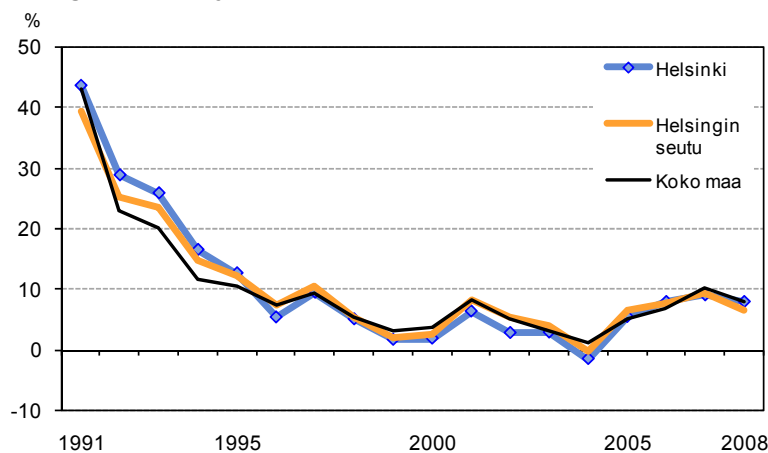
Helsingin seutukunta = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Vantaa
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3. Ulkomaan kansalaisten osuus Helsingin, Helsingin seudun sekä koko maan väestöistä vuosina 1990–2008

Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 4. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuosina 1991–2008

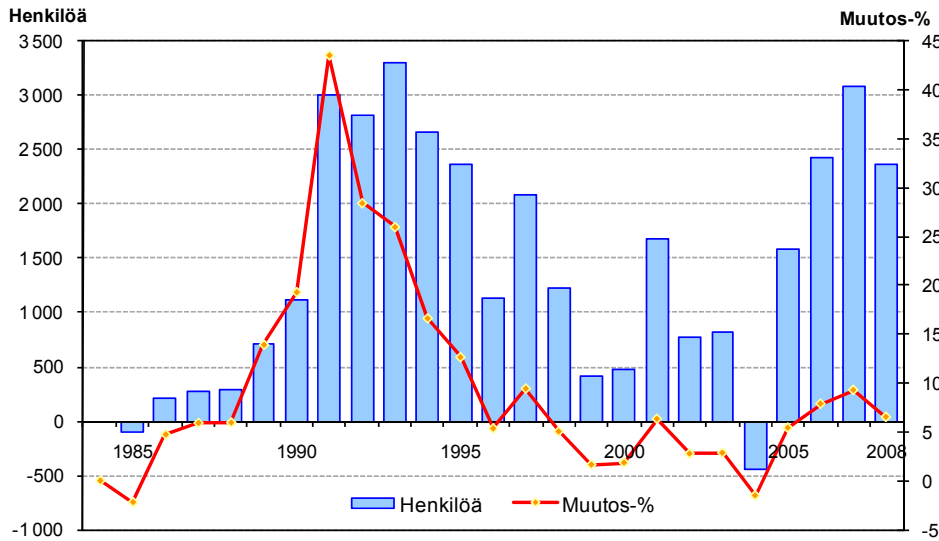
Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

1990-luvun alusta lähtien ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti Helsingissä. Ulkomaalaisten määrä kasvoi vuosittain etenkin 1990-luvun alkupuolella. Vuonna 1990 inkerinsuomalaisille luvattiin paluumuuttajien asema ja tämä lisäsi muuttota Suomeen. Myös Somaliain suuret pakolaismäärät samana aikana kasvattivat ulkomaalaisten määrää. Vuosina 1993 ja 1994 Jugoslaviasta pakolaisina lähteneistä osa päätyi myös Suomeen.

Ulkomaalaisten kasvun määrää voi myös selittää

yleisesti Suomen kansainvälistymisellä, jota Suomen EU-jäsenyys vuonna 1995 vauhditti. 1990-luvun alun nopean kasvun jälkeen ulkomaalaisten määrän kasvu on tasoittunut niin Helsingissä, sen seudulla kuin koko maassakin. Kasvun hidastumiseen on vaikuttanut Suomen kansalaisuuden saaneiden määrän kasvu. Vuoden 2008 aikana Suomen kansalaisuuden sai 6 700 Suomessa vakituisesti asunutta ulkomaan kansalaista, mikä on 1 800 enemmän kuin vuonna 2007. Vuosina 2001–2008 Suomen kansalaisuus on myönnetty Helsingissä 10 761 henkilölle.

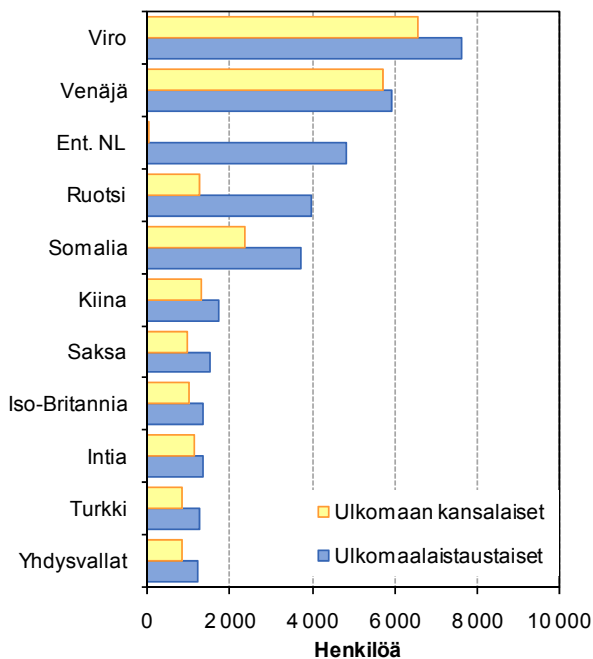
Kuvio 5. Ulkomaan kansalaisten määrän kasvu lukumääränä sekä prosenttimuutoksena verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä vuosina 1985–2008

Lähde: Tilastokeskus

2. Ulkomaan kansalaisten kansalaisuudet

Kuvio 6. Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät vuodenvaihteessa 2008/2009

Lähde: Tilastokeskus

Helsingin ulkomaan kansalaiset edustavat noin 156 eri kansalaisuutta. Ulkomaan kansalaisista suurin ryhmä on virolaiset, joita oli Helsingissä 6 578 henkilöä. Selvästi toiseksi suurin ryhmä oli venäläiset, joita oli noin 880 henkilöä vähemmän. Kolmanneksi suurin ryhmä on somalialaiset, joiden määrällinen kasvu on hiipunut 1990-luvun puolista välistä lähtien, johon yhtenä syynä on Suomen kansalaisuuden saanti. Virolaiset ja venäläiset ovat vaihtaneet kansalaisuuttaan Suomeen, mutta heidän tulomuuttonsa on kuitenkin edelleen niin vilkasta, ettei heidän kansalaisuusmääränsä ole laskenut.

Ulkomaan kansalaisista 36,7 prosenttia oli EU-maista ja 18,6 prosenttia muualta Euroopasta. Aasialaisia oli 23 prosenttia ja afrikkalaisia 14,1 prosenttia. Pohjoisamerikkalaiset muodostavat 2,7 prosentin osuuden ja eteläamerikkalaiset ja karibialaiset 2,3 prosentin osuuden.

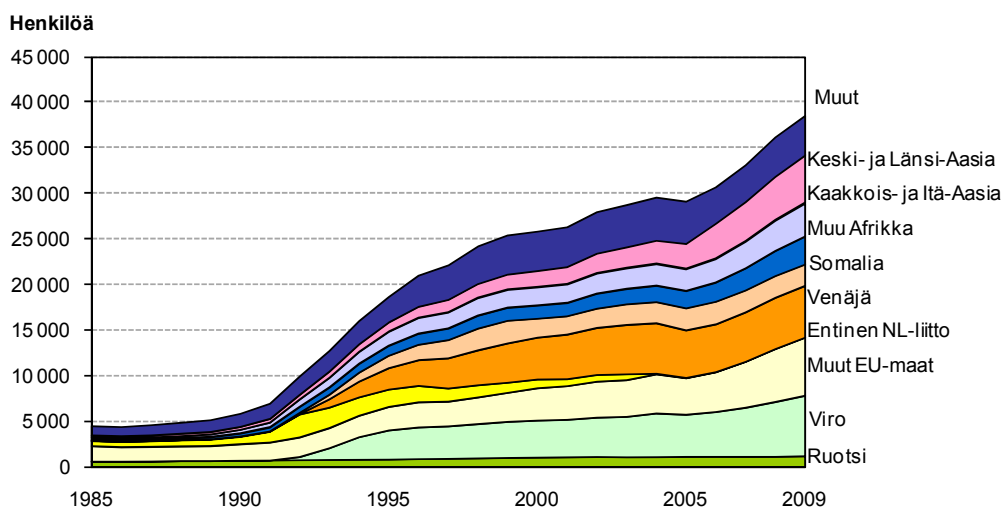
Tarkasteltaessa ulkomaalaistilastoja on otettava huomioon ulkomaan kansalaisten ja syntymämaan välinen ero. Vuodenvaihteessa 2008/2009 ruotsalaistaustaisia asui Helsingissä 3 992 henkilöä, mutta Ruotsin kansalaisuus oli vain 1 279 henkilöllä. Suurin osa tästä selittyy Suomen kansalaisilla, jotka ovat syntyneet Ruotsissa ja muuttaneet myöhemmin takaisin Suomeen. Myös Helsingin venäläisten määrää

tarkasteltaessa on hyvä huomioida kansalaisuuden ja syntymämaan välinen ero. Venäjän kansalaisia oli 5 694 henkilöä, mutta todellisuudessa venäläistaustaisia on enemmän, sillä entisessä Neuvostoliitossa syntyneitä oli 4 808, jotka ovat lähinnä inkeriläisiä paluumuuttajia ja heidän perheenjäseniään.

Taulukko 1. Helsingin ulkomaan kansalaiset ja ulkomaalaistaustaiset kansalaisuuden ja syntymämaan mukaan vuodenvaihteessa 2008/2009

Maaryhmä	Ulkomaalais- taustaiset yhteensä	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset
Ulkomaat yhteensä	58 405	38 654	19 751
Eurooppa	33 373	21 699	11 674
EU-maat	20 212	14 199	6 013
<i>Iso-Britannia</i>	1 346	991	355
<i>Ruotsi</i>	3 992	1 279	2 713
<i>Saksa</i>	1 536	985	551
<i>Viro</i>	7 633	6 578	1 055
Muu Eurooppa	12 617	7 178	5 439
<i>Ent. Neuvostoliitto</i>	4 808	28	4 780
<i>Venäjä</i>	5 924	5 694	230
Afrikka	8 224	5 459	2 765
Pohjois-Afrikka	1 389	726	663
Länsi-, Keski- ja Etelä-Afrikka	2 151	1 710	441
Itä-Afrikka	4 684	3 023	1 436
<i>Somalia</i>	3 732	2 386	1 346
Pohjois-Amerikka	1 593	1 025	568
<i>Yhdysvallat</i>	1 233	825	408
Latinalainen Amerikka ja Karibia	1 338	847	491
Aasia	12 550	8 897	3 653
Itä-Aasia	2 424	1 905	519
<i>Kiina</i>	1 735	1 294	441
Kaakkois-Aasia	2 521	1 699	822
<i>Thaimaa</i>	913	727	186
<i>Vietnam</i>	853	436	417
Keski-Aasia	3 598	2 913	685
<i>Intia</i>	1 338	1 154	184
Länsi-Aasia	4 007	2 380	1 627
<i>Irak</i>	1 210	732	478
<i>Iran</i>	759	410	349
<i>Turkki</i>	1 271	857	414
Australia ja Oseania	358	238	120
Valtioton ja tuntematon	969	489	480

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan Helsingissä 1.1.1985–2009

Lähde: Tilastokeskus

3. Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön äidinkielet

Ulkomaan kansalaisten yleisin kieli on venäjä. Kaikista ulkomaan kansalaisista lähes viidennes oli venäjänkielisiä. Vironkieliset ovat selvästi toiseksi suurin ryhmä. Englantia äidinkielenään puhuvia on kolmanneksi eniten. Ulkomaan kansalaisista 4,3 prosenttia puhuu äidinkielenään suomea. Enemmistö heistä on sellaisten maiden

kansalaisia, joissa suomalaisia on asunut paljon kuten Ruotsi, Yhdysvallat, Australia ja Neuvostoliitto. Etenkin runsas paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta, Venäjältä ja Virosta on nostanut suomenkielisten määrää ulkomaan kansalaisten parissa.

Taulukko 2. Ulkomaan kansalaiset ja koko väestö äidinkielen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2008/2009

Äidinkieli	Henkilöä	%	Äidinkieli	Henkilöä	%
Ulkomaan kansalaiset	38 654	100	Koko väestö	576 632	100
Suomi	1 643	4,3	Suomi	486 218	84,3
Ruotsi	899	2,3	Ruotsi	35 124	6,1
Venäjä	7 165	18,5	Muut kielet yhteensä	56 321	9,8
Viro	5 270	13,6	<i>Venäjä</i>	12 470	2,2
Englanti	2 891	7,5	<i>Viro</i>	6 217	1,1
Somali	2 468	6,4	<i>Somali</i>	5 792	1,0
Arabia	1 160	3,0	<i>Englanti</i>	3 798	0,7
Kiina	1 326	3,4	<i>Arabia</i>	2 534	0,4
Espanja	1 160	3,0	<i>Kiina</i>	1 968	0,3
Saksa	1 052	2,7	<i>Kurdi</i>	1 562	0,3
Kurdi	833	2,2	<i>Espanja</i>	1 558	0,3
Ranska	919	2,4	<i>Saksa</i>	1 366	0,2
Thai	717	1,9	<i>Ranska</i>	1 238	0,2
Turkki	629	1,6	<i>Turkki</i>	1 177	0,2
Muu	10 522	27,2	<i>Vietnam</i>	1 031	0,2
			<i>Muu</i>	15 610	2,7

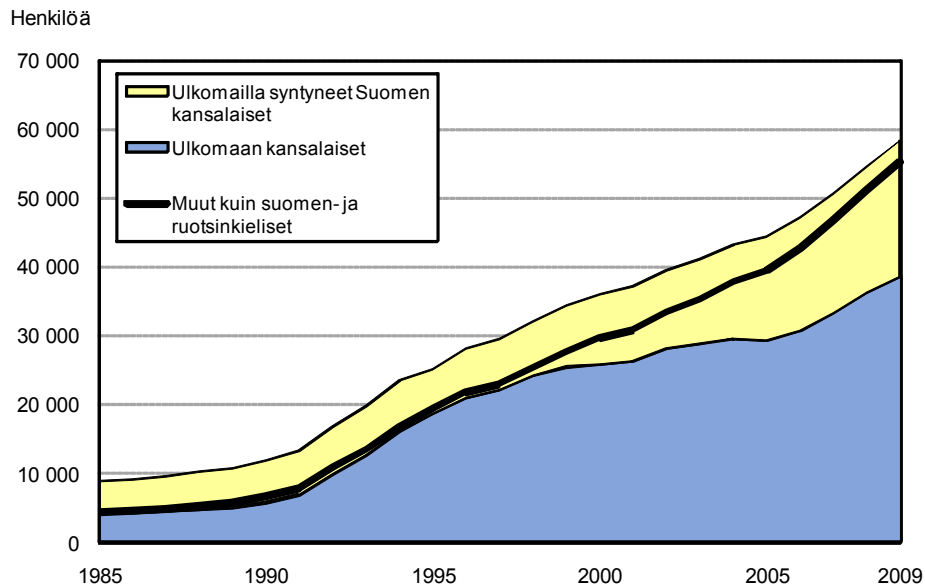
Lähde: Tilastokeskus

Kaikista Helsingin asukkaista vieraskielisiä oli 56 321 henkilöä, mikä on lähes 10 prosenttia koko väestöstä. Selvästi yleisin vieraskieli on venäjä. Äidinkielenään sitä puhui 12 470 henkilöä. Seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat viron- ja somalinkieliset, joita on yhteensä noin

12 000 henkeä. Kolme suurinta kieliryhmää muodostavat lähes 44 prosenttia koko vieraskielisistä.

Kuvio 8. Ulkomaalaistaustaiset ja vieraskieliset Helsingissä 1.1.1985–2009

Lähde: Tilastokeskus

2000-luvun aikana vieraskielisten määrä on kasvanut Helsingissä yli 25 600 hengellä ja viime vuoden aikana yli 4 250 henkilöllä, mikä on vajaa 250 vähemmän kuin edellisellä tarkastelukaudella. Vieraskielisten väestön määrä kasvaa nopeammin kuin ulkomaan kansalaisten

määrä. Tämä johtuu siitä, että vuosittain Helsingissä Suomen kansalaisuuden saa 1 000–2 000 ulkomaan kansalaista ja Helsingistä myös muuttaa ulkomaalaisia enemmän seudun muihin kuntiin kuin seudulta Helsinkiin.

4. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat

Helsinki on vastaanottanut vuosina 1991–2008 yhteensä 4 093 pakolaista ensimmäisenä sijoituskuntana. Helsingin vastaanottamat pakolaiset käsittävät 14,1 prosenttia koko maan turvapaikan saaneista pakolaisista. Suomessa kaiken kaikkiaan 153 kuntaa on vastaanottanut pakolaisia. Vuonna 2008 ensimmäisenä sijoituskuntana oli yhteensä 70 kuntaa. Vuonna 2008 Helsinki oli 393 henkilölle ensimmäinen sijoituskunta. Heistä selvästi yli puolet oli

myönteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita ja muut olivat perheen yhdistämissä. Kiintiöpakolaisia ei Helsingin vastaanottamissa pakolaisissa ollut ollenkaan. Monet pakolaiset muuttavat myöhemmin ensimmäisestä sijoituskunnastaan maan sisällä, pääasiallisesti isompiin kaupunkeihin. Helsingin pakolaistaustaisten määrän arvioidaan olevan huomattavasti suurempi kuin mitä alun perin vastaanotettujen pakolaisten määrä on.

Taulukko 3. Suomen ja Helsingin vastaanottamat pakolaiset vuosina 1991–2008 ja paluumuuttajat vuosina 1991–2007

Vuosi	Suomen vastaanottamat		Helsingin vastaanottamat		
	pakolaiset ¹⁾	paluumuuttajat ²⁾	1. sijoituskuntana	osuus, % koko maasta	paluumuuttajat
1991	1 366	..	233	17,1	1 105
1992	2 349	..	465	19,8	1 250
1993	3 689	..	435	11,8	1 793
1994	1 412	..	277	19,6	1 206
1995	1 415	..	290	20,5	826
1996	1 193	..	136	11,4	567
1997	1 406	..	257	18,3	396
1998	958	1 165	143	14,9	247
1999	1 189	1 304	75	6,3	157
2000	1 212	1 145	112	9,2	162
2001	1 857	1 052	191	10,3	124
2002	1 558	1 064	220	14,1	153
2003	1 202	772	154	12,8	90
2004	1 662	518	198	11,9	65
2005	1 501	687	176	11,7	128
2006	1 142	633	115	10,1	131
2007	1 793	744	223	12,4	116
2008	2 170	..	393	18,1	..
Yhteensä	29 074	9 084	4 093	14,1	8 516

¹⁾ turvapaikan saaneet pakolaiset

²⁾1990-luvun alun tilastot puuttuvat

Lähde: Sisäasiainministeriö

Paluumuuttajina Suomeen on ennen 1990-lukua tullut lähinnä entisiä Suomen kansalaisia. Neuvostoliiton hajoamisen myötä inkerinsuomalaisille ryhdyttiin antamaan paluumuuttajastatus. Paluumuuttajia on tullut Suomeen 1990-luvun alusta lähtien yli 25 000 henkilöä. 1990-luvun alun Suomen vastaanottamien paluumuuttajamääristä ei ole tarkkoja tilastoja (1990-luvun alussa paluumuuttajia tuli maahan tavallisilla turistiviisumeilla; etnisen alkuperän mukaan ei Suomessa tilastoida), ja juuri 1990-luvun alussa tulivat isoimmat paluumuuttajamäärät. 1990-luvun puolivälistä paluumuuttajien määrä on

laskenut, etenkin Virosta. 1990-luvun puolivälin jälkeen paluumuuttajista noin 80 prosenttia on tullut Venäjältä.

Helsinki on vastaanottanut 1990-luvulla ja 2000-luvun aikana 8 516 paluumuuttajaa. Muuttotrendi on sama kuin koko Suomeen suuntautuvassa muutossa; 1990-luvun alun vuodet olivat suurimpia paluumuuttovuosia, ja niiden jälkeen muutto on hiipunut. Suurin muuttovuosi oli 1993, jolloin 1 793 paluumuuttajaa tuli Helsinkiin. Vuonna 2007 paluumuuttajien tulomuutto on laskenut 116 henkilöön.

5. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike

5.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa

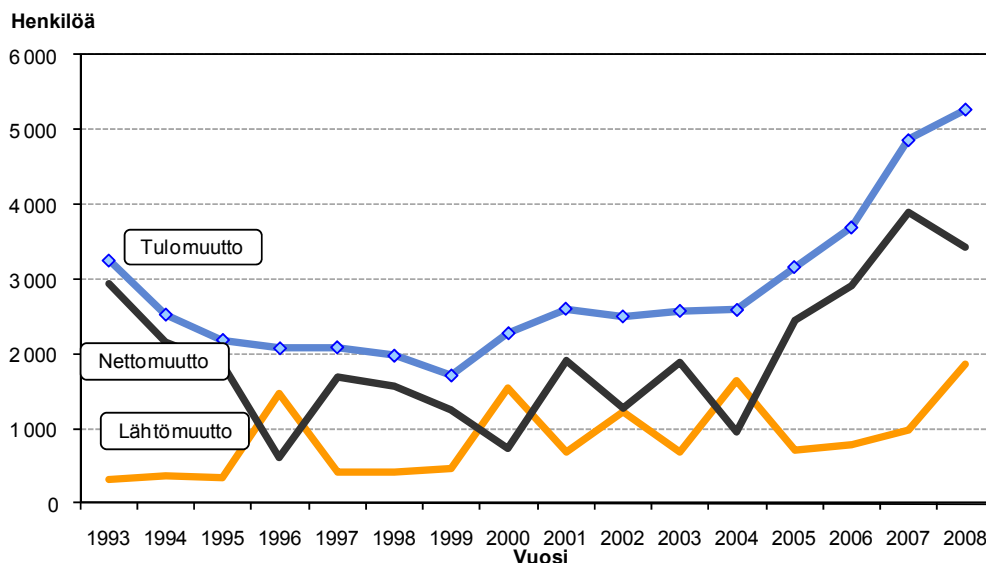
Vuonna 2008 ulkomailta muutti yhteensä 7 538 henkilöä Helsinkiin. Näistä ulkomaan kansalaisia oli 5 457, eli 72,4 prosenttia kaikista Helsinkiin ulkomailta muuttaneista. Helsinkiin muuttaneiden ulkomaan kansalaisten määrä on yli 550 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2006 muuttojen määrä kasvoi yli 1990-luvun alun ulkomaan kansalaisten korkeana pidetyn tulomuuton määrän. Vuosina 2006–2008 ulkomaan kansalaisia muutti Helsinkiin vuosittain keskimäärin 4 673, mikä on yli 1 400 henkilöä enemmän kuin 1990-luvun alussa.

Lähtömuuttomäärät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Suuret vaihtelut johtuvat vaalivuosina tehtävästä väestörekisterin tarkastamisesta, jolloin ilmoittamattomat lähtömuutot kirjataan. Tämän vuoksi vaalivuosien ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat poikkeuksellisen korkeita. Viime vuosina ulkomaan kansalaisten

lähtömuuttajien määrä on vaihdellut kuudensadan ja yli 1 600 muuttajan välillä. Vuonna 2008 Helsingistä ulkomaille muutti 4 083 henkilöä. Ulkomaan kansalaisia heistä oli 1 850, eli 45,3 prosenttia, mikä on 14,7 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Voimakas kasvu johtuu edellä mainitusta vaalien yhteydessä tehdystä väestörekisterin tarkastamisesta.

Ulkomailta Helsinkiin muuttaneita ulkomaan kansalaisia oli yhteensä 45 389 vuosina 1993–2008 ja Helsingistä ulkomaille muuttaneita 13 898 henkilöä. Helsinki on saanut siis runsaasti muuttovoittoa ulkomaan kansalaisten siirtolaisuudesta. Vuodesta 1993 lähtien nettomuuttoa on kertynyt 31 491 henkilön verran.

Kuvio 9. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto ulkomaiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2008

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2008 Helsinkiin ulkomailta muuttaneista ulkomaan kansalaisista 38,9 prosentilla lähtömaana oli EU-maa ja 13,6 prosentilla EU:n ulkopuolinen Eurooppa. Keski- ja Länsi-Aasiasta tulleiden osuus oli 17,0 prosenttia, Afrikasta 11,8 prosenttia ja Kaakkois- ja Itä-Aasiasta tulleiden 10,9 prosenttia.

Vuonna 2008 ulkomaan kansalaisten tulomuuttajista 0-15-vuotiaita oli 13,5 prosenttia, 48,9 prosenttia oli iältään 16–29-vuotiaita, ja 29,2 prosenttia oli 30–44-vuotiaita.

Kokonaisuudessaan ulkomailta Helsinkiin muuttaneista 52,4 prosenttia on ollut eurooppalaisia. Heidän osuutensa kaikista muuttajista on kuitenkin laskenut 1990-luvun alun noin 65 prosentista. Tuolloin suurin osa eurooppalaisista muuttajista tuli entisen Neuvostoliiton alueelta. 2000-luvulla muista Euroopan maista tulevien muuttajien määrä on kasvanut. Aasialaisten osuus muuttajista on noussut tasaisesti. 1990-luvun alussa muuttajista vajaa viidennes oli aasialaisia, kun 2000-luvulla

neljännes oli Aasiasta. Afrikkalaisten osuus muuttajista on ollut nykyisin 10–11 prosenttia.

Vuonna 2008 Helsingistä ulkomaille muuttaneista ulkomaan kansalaisista 34,1 prosenttia muutti EU-maihin, 6,1 prosenttia muualle Eurooppaan ja 7,4 prosenttia Pohjois-Amerikkaan. Kaakkois- tai Itä-Aasiaan muutti 3,8 prosenttia ja Keski- tai Länsi-Aasiaan muutti 4,0 prosenttia.

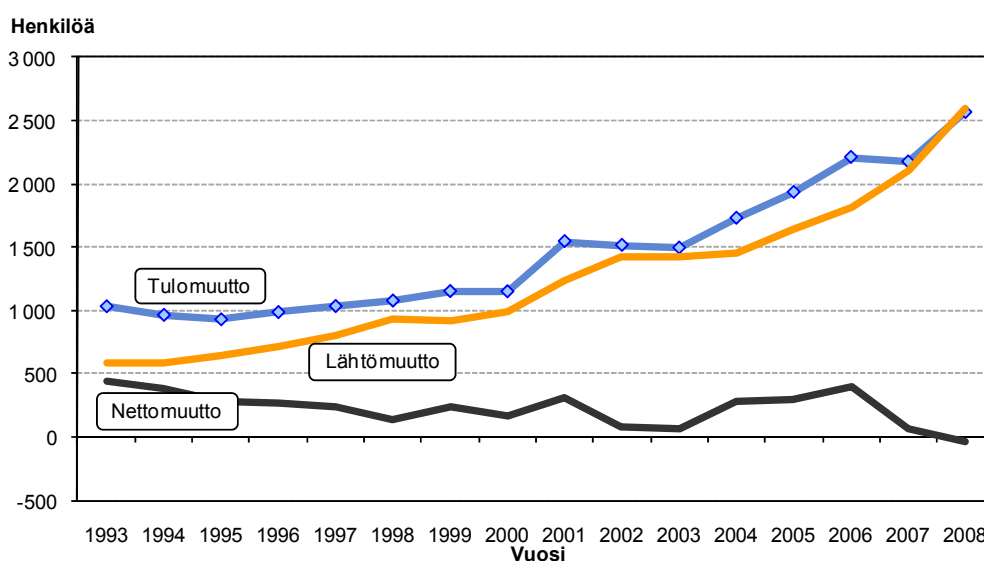
Vuonna 2008 ulkomaalaisista lähtömuuttajista 0-15-vuotiaita oli 8,8 prosenttia, 45,9 prosenttia oli iältään 30–44-vuotiaita ja 27,9 prosenttia oli 16–29-vuotiaita. 45–64-vuotiaita oli 15,9 prosenttia. Sekä tulo- että lähtömuuttajissa yli 65-vuotiaiden muuttajien määrät ovat pienet.

5.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä

Ulkomaan kansalaisten maan sisäinen muuttoliike muualta Suomesta Helsinkiin ja Helsingistä muualle Suomeen on vilkasta. Muualta maasta Helsinkiin on muuttanut vuosina 1993–2008 yhteensä 23 477 henkilöä ja Helsingistä muualle Suomeen 19 861 henkilöä. Tältä jaksolta Helsingin nettomuutto on siis positiivinen 3 616 henkilöllä. Maan sisäisessä muuttoliikkeessä

ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat kasvaneet 1990-luvun alusta nopeammin kuin tulomuutot. Vuodesta 1993 asti tarkasteltuna vuonna 2008 ulkomaan kansalaisten nettomuutto Helsingin ja muun Suomen välillä kääntyi negatiiviseksi ensimmäistä kertaa. Negatiivista nettomuuttoa kertyi 31 henkilön verran.

Kuvio 10. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto Suomen muiden alueiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2008

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2008 muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista ulkomaan kansalaisista aasialaisten osuus oli suurin, 30,6 prosenttia. Verrattuna viime vuosiin aasialaisia muuttaa muualta Suomesta Helsinkiin nyt enemmän kuin EU-maiden kansalaisia, jotka käsittivät 26 prosentin osuuden. Afrikkalaisia muuttajista oli 20,6 prosenttia. Venäläisten ja virolaisten osuus oli kummassakin kansallisuusryhmässä 14,4 prosenttia.

Ikärakenteeltaan tulijat olivat hyvin nuoria. Yli puolet oli 16–29-vuotiaita ja lähes kolmannes 30–44-vuotiaita. Alle 15-vuotiaiden osuus oli 9,5 prosenttia.

1990-luvulla muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista eurooppalaiset käsittivät puolet. Venäläisten ja virolaisten tulomuutto on ollut

erityisen vilkasta, ja se on kasvanut läpi vuosikymmenten. Myös aasialaisten tulomuuttajien määrä on kasvanut, kokonaistulomuutosta 2000-luvulla heidän osuutensa on neljännes. Vuonna 2008 heidän osuutensa oli jo yli 30 prosenttia. Afrikkalaisten osuus on laskenut 1990-luvun alun 30 prosentista viime vuosien 20 prosenttiosuuteen muuttajien lukumäärän pysyessä tasaisena.

Helsingistä muualle Suomeen muuttaneista ulkomaan kansalaisista EU-maiden kansalaiset käsittivät lähes 30 prosenttia vuonna 2008. Yhteensä eurooppalaisten osuus oli yli 46 prosenttia muuttaneista. Aasialaisten muuttoliike Helsingistä muualle Suomeen oli vilkasta kattaen lähes 30 prosenttia muutoista. Virolaiset ja venäläiset muuttavat Helsingistä muualle Suomeen vilkkaasti – virolaisten osuus oli 15,9 ja

venäläisten 12,6 prosenttia. Myös afrikkalaiset muuttivat vilkkaasti – he käsittivät 17,5 prosenttia Helsingistä muualle Suomeen muuttajista. Lähtömuuttajissa ikärakenteen

painotus on nuorissa aikuisissa, samoin kuin tulomuuttajissakin: 16–29-vuotiaita on lähes puolet. Alle 15-vuotiaiden osuus muuttajista on kuitenkin vain 8,9 prosenttia.

5.3 Kokonaismuutto

Helsingin ulkomaalaisten muuttoliikkeelle luonteenomaista on runsas tulomuutto ulkomailta sekä vilkas muuttoliike maan sisällä, jossa nettomuutto on jäänyt usein tasan. Monet ulkomailta tulevat muuttavat ensin Helsinkiin ja myöhemmin muualle Suomeen, suuri osa lähtömuuttoista kohdistuu muualle pääkaupunkiseudulle.

Yleisesti Helsingin ulkomaalaisväestö on hyvin muuttoaltista väestöä. Ulkomaalaisten muuttoalttiusluku oli 93 promillea. Muuttoalttiutta voidaan kuvata suhteuttamalla lähtömuuttojen lukumäärä kaupungin väestömäärään. Ulkomaalaisväestön suuri muuttoalttius selittyy ikärakenteen nuoruudella.

Monet ulkomaalaiset ovat lisäksi vain tietyn ajan Helsingissä esimerkiksi työn tai opiskelun vuoksi. Kokonaismuuttoja vuonna 2008 tarkasteltaessa Helsinki sai isoimmat muuttovoitot EU-maiden kansalaisista. Kaikissa kansalaisuusryhmissä ulkomainen nettomuutto oli suurempaa kuin kotimainen nettomuutto.

Vuonna 2008 Helsinki sai vieraskielistä muuttovoittoa etenkin ulkomailta, mutta muuttajia tuli myös muulta Suomesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Tulo- ja lähtömuutto olivat lähes yhtä suuria vieraskielisten osalta Helsingin ja pääkaupunkiseudun ja muun Helsingin seudun välillä, Helsingin menettäessä hieman vieraskielisiä lähialueille

Taulukko 4. Ulkomaan kansalaisten nettomuutto Helsingissä vuonna 2008

Maaryhmä	Kotimainen nettomuutto	Ulkomainen nettomuutto	Nettomuutto yhteensä	Muuttoalttius, ‰
Yhteensä	-31	3 607	3 576	93
Eurooppa (pl. Suomi)	-65	1 902	1 837	85
EU-maat	-102	1 367	1 265	89
Ruotsi	6	84	90	70
Viro	-43	638	595	90
Muut 2000-luvulla liittyneet maat	-15	151	136	96
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	-4	4	0	0
Muu Eurooppa	41	531	572	80
Venäjä	41	432	473	83
Afrikka	72	555	627	115
Pohjois-Amerikka	-52	16	-36	-35
Latinalainen Amerikka ja Karibia	-11	79	68	80
Kaakkois- ja Itä-Aasia	16	299	315	87
Keski- ja Länsi-Aasia	29	687	716	135
Australia ja Oseania	-5	19	14	59
Valtioton ja tuntematon	-15	50	35	72

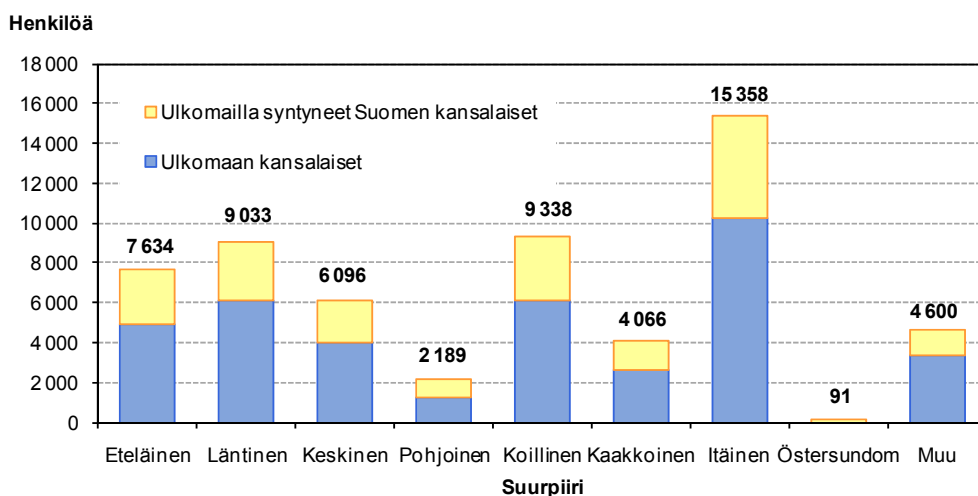
Lähde: Tilastokeskus

6. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsingissä

Ulkomaalaiset ovat sijoittuneet asumaan ympäri Helsinkiä. Määrällisesti eniten ulkomaalaistaustaisia on kuitenkin Itäisessä suurpiirissä. Siellä asuu yli 15 300 ulkomaalaistaustaista, mikä on yli neljännes kaikista Helsingin ulkomaalaistaustaisista. Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu kussakin 7 600–9 340 ulkomaalaistaustaista,

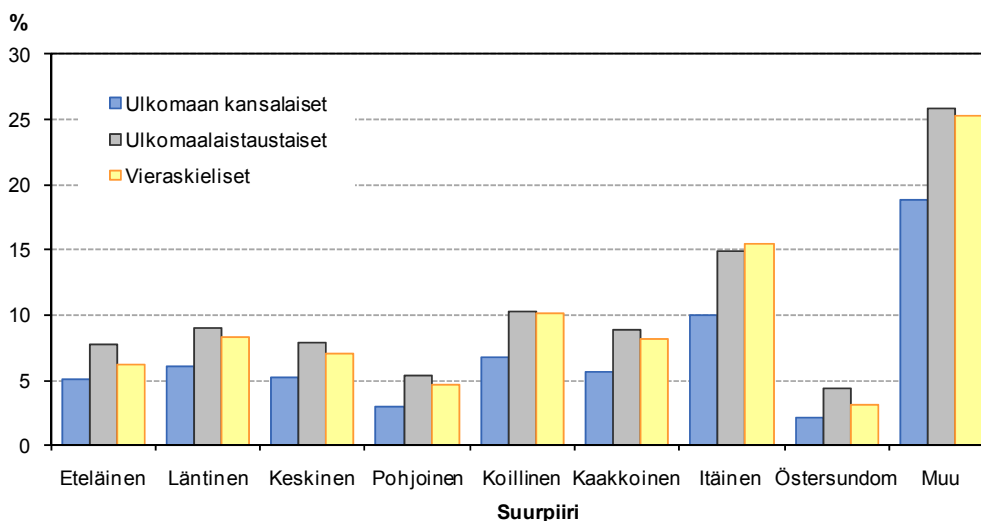
mikä on 13–16 prosenttia kaikista ulkomaalaistaustaisista. Kaakkoisessa suurpiirissä asuu ulkomaalaistaustaisia 7 prosenttia ja Pohjoisessa 3,7 prosenttia. Uudessa Östersundomin suurpiirissä asuu ulkomaalaistaustaisia vain 0,2 prosenttia kaikista Helsingin ulkomaalaistaustaisista.

Kuvio 11. Ulkomaalaistaustaisten määrä suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2008/2009

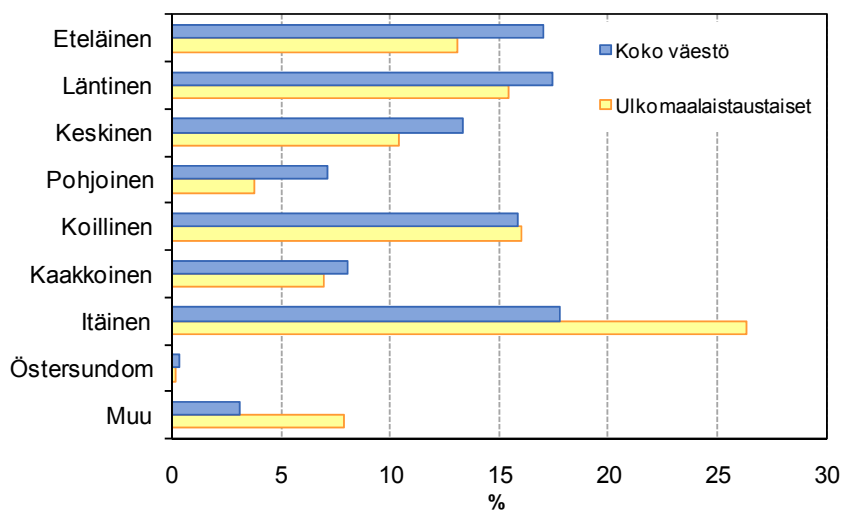
Yhteensä ulkomaalaistaustaisia on Helsingissä 58 405 henkilöä, heistä ulkomaan kansalaisia 38 654 ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia 19 751 henkilöä. Vieraskielisiä oli 55 245.
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 12. Ulkomaan kansalaisten, ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten osuudet suurpiireittäin alueen koko väestöstä vuodenvaihteessa 2008/2009

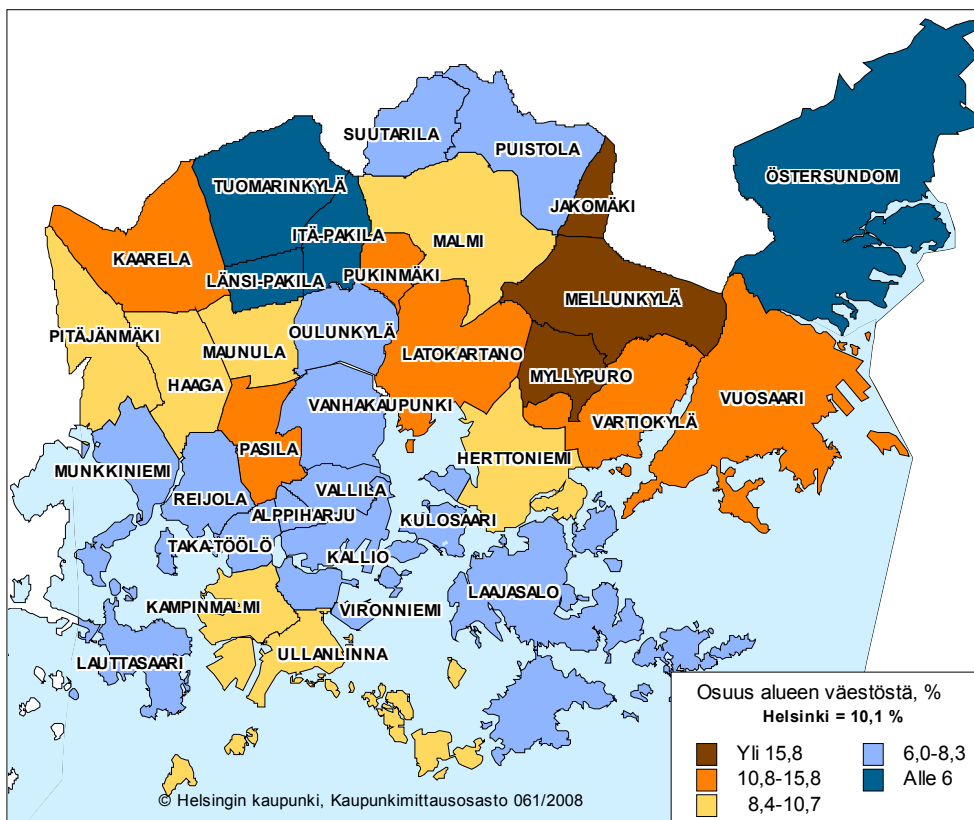
Koko väestöstä ulkomaalaistaustaisia on 10,1 %, ulkomaan kansalaisia 6,7 % ja vieraskielisiä 9,6 %.
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 13. Koko väestön ja ulkomaalaistaustaisten jakautuminen suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2008/2009

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 14. Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen koko väestöstä peruspiireittäin vuodenvaihteessa 2008/2009

Lähde: Tilastokeskus

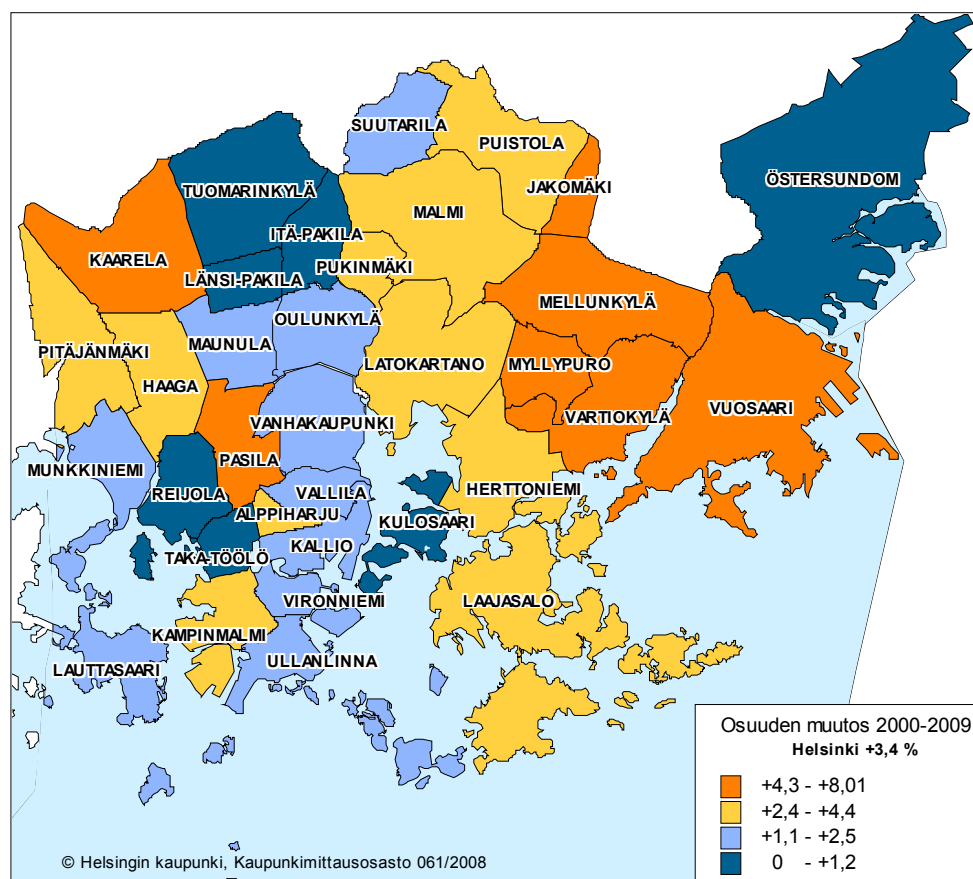

Kansalaisuusryhmittäin katsottuna selkeästi keskittyneitä ryhmiä ovat virolaiset ja venäläiset, joista yli kolmannes asuu Itäisessä ja viidennes Koillisessa suurpiirissä. Afrikkalaisista ja aasialaisista vajaa kolmannes asuu Itäisessä suurpiirissä. Monista yksittäisistä eurooppalaisista kansallisuusryhmistä selkeä enemmistö taas asuu Eteläisessä suurpiirissä, kuten myös kansallisuusryhmiä Pohjois-Amerikasta ja Oseaniasta. Määrällisesti suurten ulkomaalaisryhmien, eli virolaisten, venäläisten ja somaleiden, sijoittuminen enemmän Itäiseen ja

Koilliseen suurpiiriin saa koko ulkomaalaisväestön sijoittumisen painottumaan kahdelle alueelle.

Vuoteen 2000 verrattuna ulkomaalaistaustaisten osuus koko väestöstä on Helsingissä kasvanut vajaalla 3,5 prosentilla. Eniten ulkomaalaistaustaisten osuus on kasvanut Itä- ja Luoteis-Helsingissä sekä Pasilassa. Vähiten ulkomaalaistaustaisten osuus on muuttunut Pohjois-Helsingin pientalovaltaisilla alueilla sekä Munkkiniemen, Taka-Töölön ja Kulosaaren peruspiireissä.

Kuvio 15. Ulkomaalaistaustaisten osuuden muutos alueen koko väestöstä peruspiireittäin 2000–2009

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5. Koko väestö ja ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2008/2009

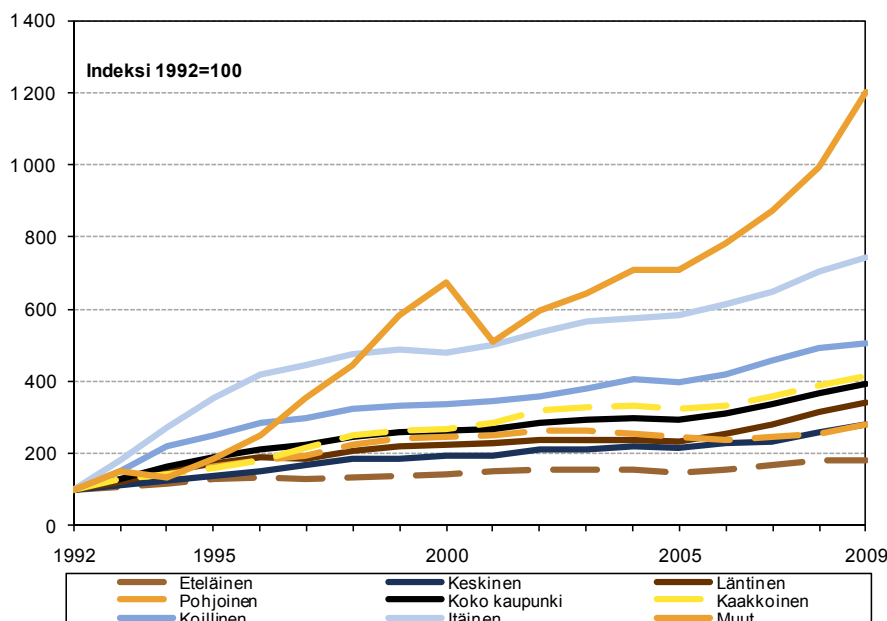
Maaryhmä	Suurpiiri									Muut
	Koko kaupunki	Eteläinen	Läntinen	Keskinen	Pohjoinen	Koillinen	Kaakkoinen	Itäinen	Öster-sundom	
Asukkaat yhteensä	576 632	98 058	100 695	76 677	41 058	91 390	46 230	102 674	2 063	17 787
Ulkomaat yhteensä	38 654	4 954	6 151	4 006	1 242	6 122	2 583	10 209	43	3 344
Eurooppa	21 699	3 022	3 246	2 284	709	3 564	1 555	5 784	35	1 500
EU-maat	14 199	2 313	2 265	1 747	501	2 046	1 028	3 238	22	1 039
Viro	6 578	376	872	563	235	1 284	541	2 264	-	443
Ruotsi	1 279	382	190	198	51	92	110	167	-	86
2000-luvulla liittyneet (pl. Viro)	1 414	226	281	181	66	210	83	241	-	124
Muu Pohjois- ja Länsi-Eurooppa	322	111	61	40	17	18	24	27	12	23
Muu Eurooppa	7 178	598	920	497	191	1 500	503	2 519	11	438
Venäjä	5 694	508	675	397	144	1 182	428	2 018	-	331
Afrikka	5 459	172	949	513	193	914	337	1 641	-	739
Pohjois-Amerikka	1 025	352	137	119	32	54	51	114	-	164
Latinalainen Amerikka ja Karibia	847	190	144	161	26	89	46	99	-	92
Kaakkois- ja Itä-Aasia	3 604	522	705	371	122	567	190	832	-	293
Etelä-, Länsi- ja Keski-Aasia	5 293	591	881	495	128	820	359	1 541	-	477
Oseania	238	74	32	28	10	18	11	27	-	36
Valtioiden tuntematon	489	31	57	35	22	96	34	171	-	43
Asukkaat yhteensä	100	17,0	17,5	13,3	7,1	15,8	8,0	17,8	0,4	3,1
Ulkomaat yhteensä	100	12,8	15,9	10,4	3,2	15,8	6,7	26,4	0,1	8,7
Eurooppa	100	13,9	15,0	10,5	3,3	16,4	7,2	26,7	0,2	6,9
EU-maat	100	16,3	16,0	12,3	3,5	14,4	7,2	22,8	0,2	7,3
Viro	100	5,7	13,3	8,6	3,6	19,5	8,2	34,4	-	6,7
Ruotsi	100	29,9	14,9	15,5	4,0	7,2	8,6	13,1	-	6,7
2000-luvulla liittyneet (pl. Viro)	100	16,0	19,9	12,8	4,7	14,9	5,9	17,0	-	8,8
Muu Pohjois- ja Länsi-Eurooppa	100	34,5	18,9	12,4	5,3	5,6	7,5	8,4	3,7	7,1
Muu Eurooppa	100	8,3	12,8	6,9	2,7	20,9	7,0	35,1	0,2	6,1
Venäjä	100	8,9	11,9	7,0	2,5	20,8	7,5	35,4	-	5,8
Afrikka	100	3,2	17,4	9,4	3,5	16,7	6,2	30,1	-	13,5
Pohjois-Amerikka	100	34,3	13,4	11,6	3,1	5,3	5,0	11,1	-	16,0
Latinalainen Amerikka ja Karibia	100	22,4	17,0	19,0	3,1	10,5	5,4	11,7	-	10,9
Kaakkois- ja Itä-Aasia	100	14,5	19,6	10,3	3,4	15,7	5,3	23,1	-	8,1
Etelä-, Länsi- ja Keski-Aasia	100	11,2	16,6	9,4	2,4	15,5	6,8	29,1	-	9,0
Oseania	100	31,1	13,4	11,8	4,2	7,6	4,6	11,3	-	15,1
Valtioiden tuntematon	100	6,3	11,7	7,2	4,5	19,6	7,0	35,0	-	8,8

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut viime vuosina tasaisesti kaikissa suurpiireissä. Määrän kasvu on keskittynyt kuitenkin Itäiseen, Koilliseen ja Kaakkoiseen suupiiriin. Vähiten kasvua on ollut Pohjoisessa suurpiirissä. Sen sijaan Pohjois-

Helsingin alueilla sekä Helsingin keskellä – Pasilan, Vanhankaupungin, Latokartanon ja Herttoniemen alueilla ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti, koska näillä alueilla on uusia asuinalueita ja opiskelija-asuntoalueita.

Kuvio 16. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos suurpiireittäin 1992–2009

Lähde: Tilastokeskus

7. Ulkomaalaisten väestön ikärakenne

Koko kaupungin väestössä naisia on enemmän, mikä johtuu pääasiassa naisten pidemmästä eliniästä. Ulkomaalaisista miehiä on enemmän, mikä osittain selittyy heidän pienistä vanhemmista ikäluokista. Kansalaisuusryhmittäin sukupuolierot ovat suuriakin. EU-maiden kansalaisista 54,8 prosenttia on miehiä, kun taas virolaisista 55,9 prosenttia ja venäläisistä jopa 56,8 prosenttia on naisia. Useimmissa kansalaisuusryhmissä miehiä on enemmistö, mutta suurten kansalaisuusryhmien naisenemmistöt korjaavat kokonaissukupuolijakauman lähes tasan.

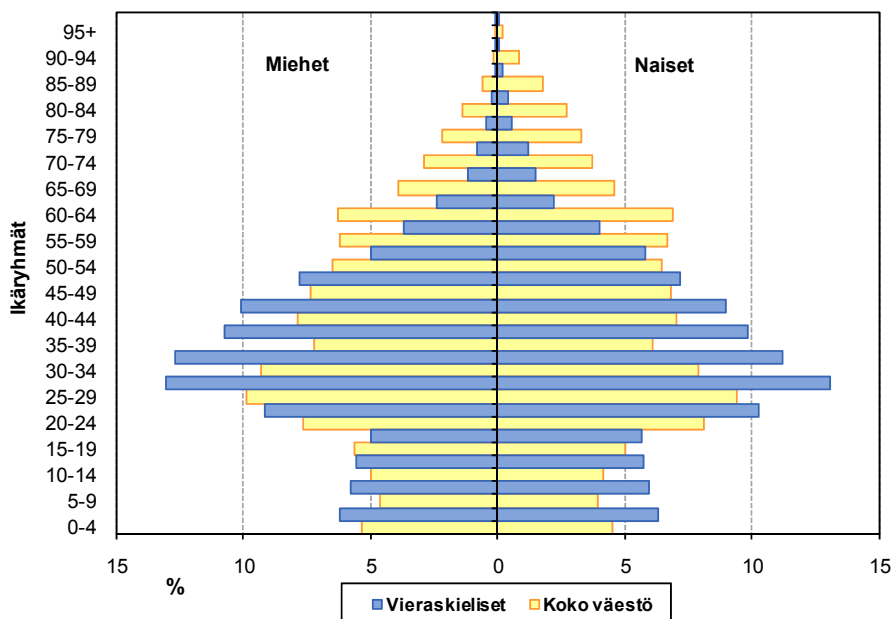
Helsingin vieraskielisen väestön rakenne on nuorekkaampi kuin koko kaupungin väestön. Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työkäisissä ja lapsissa. Alle 15-vuotiaita vieraskielisistä on 17,8 prosenttia, koko väestön vastaava osuus on 13,7 prosenttia. Vieraskielisistä

yli 65-vuotiaita on vain 3,3 prosenttia, kun koko kaupungin asukkaista heitä on 14,3 prosenttia.

Työkäisiä (15–64-vuotiaita) vieraskielisistä on 78,9 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöstä (72 %). Nuorten työkäisten osuus on vieraskielisistä huomattavasti suurempi kuin koko väestöllä. Vieraskielisistä 25–39-vuotiaita on 35,4 prosenttia, kun koko väestöstä heitä on 24,8 prosenttia. Vanhempia työkäisiä on vieraskielisissä jo vähemmän. Vieraskielisiä 50–64-vuotiaita on 11,5 prosenttia ja koko väestössä heitä on 19,6 prosenttia.

Vieraskielisen väestön painotus on siis kolmenkymmenen ja neljäkymmenen ikävuoden välillä. Tämä viittaa vasta hiljakkoin alkaneeseen muuttoliikkeeseen, yleensä nuoret aikuiset ovat alttiimpia muuttamaan, ja Helsingin ulkomaalaisväestö ei ole vielä ehtinyt vanhentua.

Kuvio 17. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne Helsingissä vuodenvaihteessa 2008/2009

Lähde: Tilastokeskus

Suurimmista kansalaisuusryhmistä ruotsalaisilla on vanhin ikärakenne, yli 65-vuotiaita heistä on 12,8 prosenttia. EU-maiden kansalaisten painotus on vanhemmissa työkäisissä. Venäläisillä ja virolaisilla ikärakenne on tasaisempi. Afrikkalaisten ikärakenne poikkeaa muista ryhmistä. Heillä on paljon lapsia ja nuoria ja yli 65-vuotiaiden osuus on erittäin pieni. Lapsien osuus vaihtelee paljon kansalaisuuksittain. EU-maiden kansalaisista alle 16-vuotiaita lapsia on kymmenesosa, kun afrikkalaisväestöstä lähes neljännes on lapsia. Myös etelä-, keski- ja länsiaasialaisilla lasten osuus on suuri, 16,3 prosenttia.

Vuodenvaihteessa 2008/2009 vieraskielisiä peruskouluikäisiä eli 7–15-vuotiaita oli 5 576, mikä on 12 prosenttia koko ikäryhmästä. Määrällisesti eniten vieraskielisiä koululaisia on Itäisessä suurpiirissä, jossa heidän osuus kaikista samanikäisestä väestöstä on 19,4 prosenttia. Myös Keskisessä ja Koillisessa suurpiirissä

vieraskielisten peruskouluikäisten osuus oli yli 11 prosenttia.

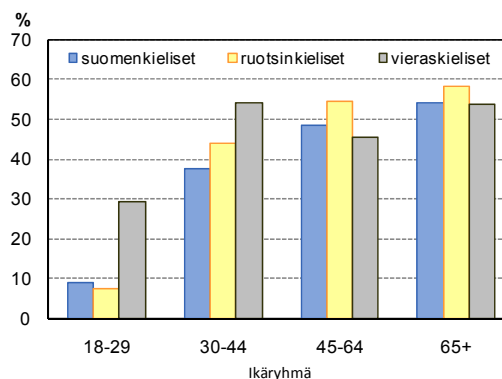
Ulkomaan kansalaisista 9,5 prosenttia on syntynyt Suomessa. Eri kansalaisuusryhmillä määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti. Ruotsalaisista 42 prosenttia on syntynyt Suomessa, mikä kertoo monien pitkästä oleskelusta Suomessa, etenkin kun ruotsalaisten ikärakenteen painotus oli vanhemmissa ikäpolvissa. Tanskan ja Norjan kansalaisista noin neljännes on syntynyt Suomessa ja sveitsiläisistä liki 29 prosenttia. EU-maiden kansalaisista vastaava osuus on 10,3 prosenttia, venäläisistä 7,4 prosenttia ja aasialaisista 7,5 prosenttia. Afrikkalaisista sitä vastoin 13,4 prosenttia on syntynyt Suomessa, somalialaisista 16,8 prosenttia. Suomessa syntyneiden osuus kertoo väestöryhmän maassaoleskeluajasta, vaikkakin kulttuuriset erot sekoittavat vertailua – lapsimäärät vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin.

8. Perheet ja syntyvyys

Vuodenvaihteessa 2008/2009 Helsingin vieraskielisistä oli naimisissa 36,1 prosenttia, mikä on lähes kuusi prosenttiyksikköä enemmän kuin koko väestöllä.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna kieliryhmien välillä on eroja. Suomenkielisistä 18–29-vuotiaista 9,2 prosenttia oli naimisissa vuodenvaihteessa 2008/2009, kun vastaava osuus vieraskielisistä oli yli 20 prosenttiyksikköä enemmän. Myös 30–44-vuotiaissa vieraskielisten osuus oli suomenkielisiä korkeampi. Vanhemmissa ikäluokissa eri kieliryhmien välillä erot ovat pienemmät ja suomen- ja ruotsinkielisten naimisissa olevien osuus on korkeampi.

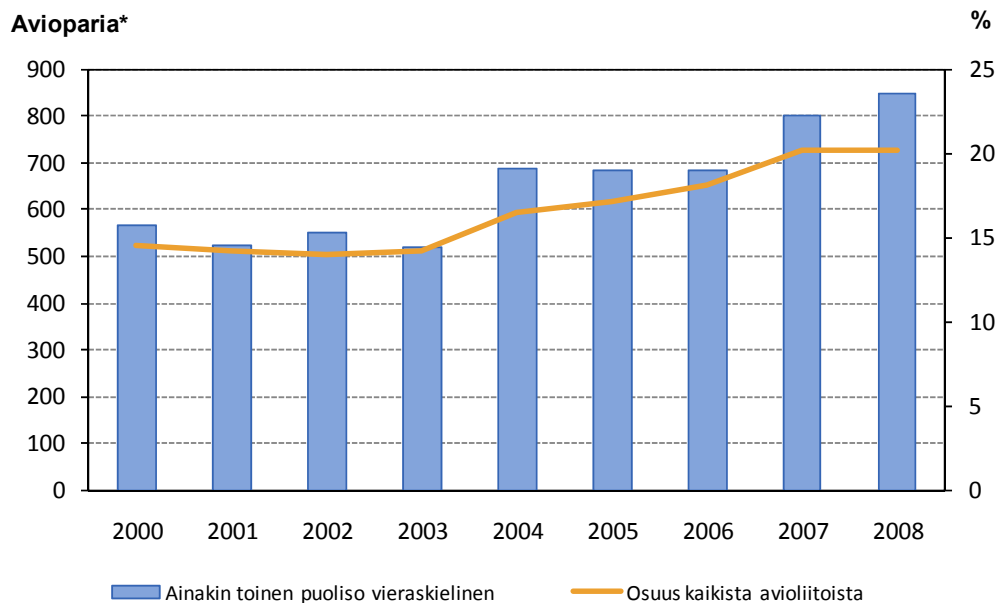
Kuvio 18. Naimisissa olevien osuus ikäryhmästä suomen-, ruotsin-, ja vieraskielisillä Helsingissä vuodenvaihteessa 2008/2009

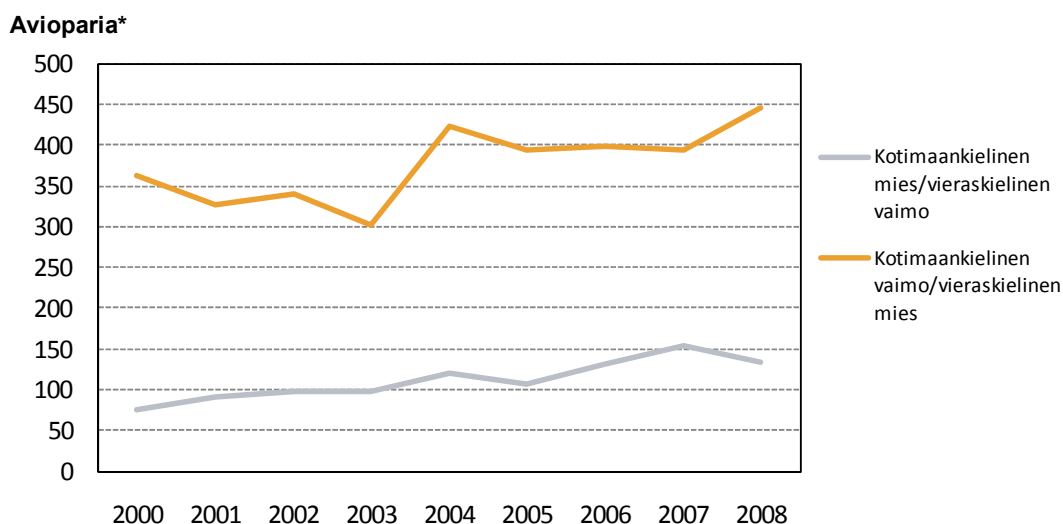
Lähde: Tilastokeskus

Vuoden 2008 aikana Helsingissä solmittiin 850 avioliittoa, jossa ainakin toinen puolisoista oli vieraskielinen. Suomen- ja ruotsinkieliset naiset avioituvat suomen – ja ruotsinkielisiä miehiä useammin vieraskielisen puolison kanssa. Vuoden 2008 aikana solmittiin 446 kotimaankielisen naisen ja vieraskielisen miehen välistä avioliittoa.

Kuvio 19. Helsingissä avioliiton solmineet avioparit, joissa ainakin toinen puoliso on vieraskielinen, sekä osuus kaikista saman vuoden aikana solmituista avioliitoista vuosina 2000 – 2008

Lähde: Tilastokeskus *) Vaimon asuinpaikka Suomi

Kuvio 20. Helsingissä avioliiton solmineet avioparit miehen ja naisen äidinkielen mukaan Helsingissä vuosina 2000 – 2008

Lähde: Tilastokeskus *) Vaimon asuinpaikka Suomi

Vuonna 2009 Helsingissä oli 13 802 perhettä, joissa puolisoista ainakin toinen oli ulkomaan kansalainen. Vaikka osa ulkomaalaisista onkin avioitunut vasta Suomeen muutettuaan, avioliittoa suomalaisen kanssa voidaan pitää yhtenä suurena selittävänä tekijänä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen ja Helsinkiin. Sukupuolijakauma on suomalais-ulkomaalaisperheissä suhteellisen tasainen, suomalaisia naisia on hieman enemmän liitossa ulkomaalaisen kanssa.

Taulukko 6. Ulkomaan kansalaisten perherakenne Helsingissä vuodenvaihteessa 2008/2009

Äidin/naisen kansalaisuus	Miehen/isän kansalaisuus	Henkilöitä yhteensä	Perheitä yhteensä	Henkilöitä/perhe	Lapsia/perhe	Lapsettomat perheet %	Suuret perheet ¹⁾ %
Suomalainen	Ulkomaalainen	13 078	4 641	2,8	0,82	52,6	5,9
Ulkomaalainen	Suomalainen	10 632	3 668	2,9	0,90	49,8	7,8
Ulkomaalainen	Ulkomaalainen	11 438	3 792	3,0	1,00	45,9	8,6
Ulkomaalainen	-	4 091	1 543	2,7	1,65	.	12,0
-	Ulkomaalainen	379	158	2,4	1,40	.	5,1
Ulkom. perheet yhteensä		39 618	13 802	2,9	0,99	43,5	7,9
Kaikki helsinkiläiset perheet		375 193	141 378	2,7	0,82	50,9	5,1

¹⁾ 0-17-vuotiaita lapsia 3 tai enemmän

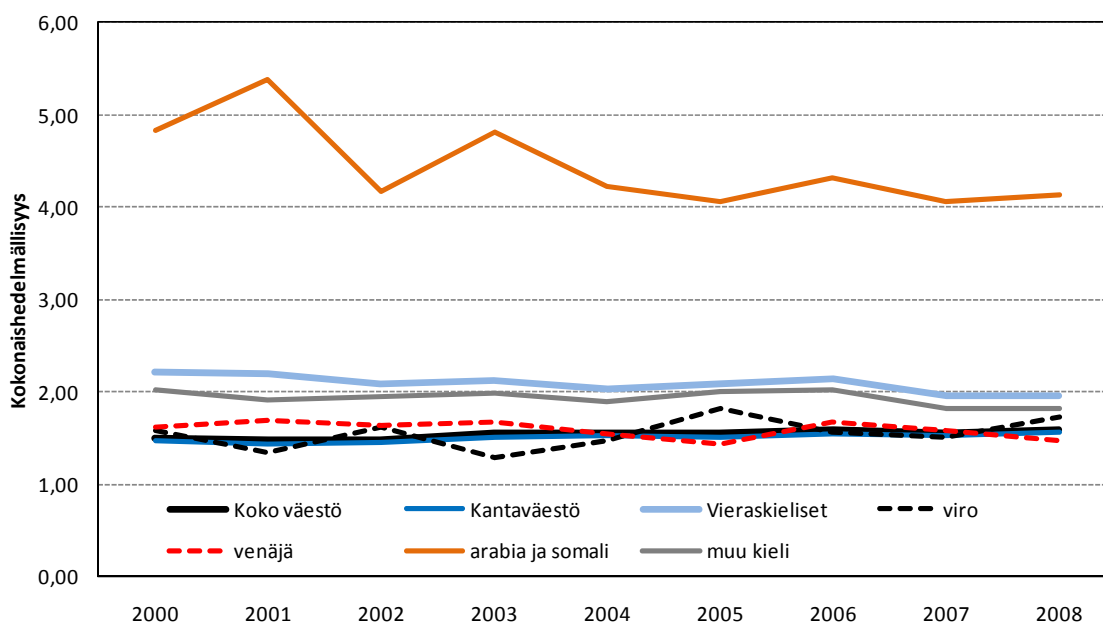
Lähde: Tilastokeskus

Helsinkiäisten perheiden yleinen lapsiluku on 0,82 ja ulkomaalaisperheillä 0,99. Ulkomaalaisen äidin ja molempien ulkomaalaisten vanhempien lapsiluku on korkeampi kuin kaikkien helsinkiläisten perheiden lapsiluku. Suurten perheiden määrä on suurempi ulkomaalaisperheillä. Lähes kahdeksalla prosentilla ulkomaalaisperheistä on kolme tai useampi alle 18-vuotiasta lasta. Kaikista perheistä vastaava osuus on 5,1 prosenttia.

Ulkomaalaisperheissä on muihin perheisiin verrattuna vähemmän lapsettomia perheitä. Molempien vanhempien ollessa ulkomaalaisia lapsettomien perheiden osuus on kuitenkin kasvanut viime vuosina ollen 45,9 prosenttia vuonna 2009.

Vuonna 2008 Helsingissä syntyi 41,9 lasta tuhatta 15–49-vuotiasta naista kohden ja kokonaishedelmällisyysluku oli 1,37. Koko pääkaupunkiseudulla hedelmällisyys oli 1,60. Vieraskielisillä vastaava hedelmällisyysluku oli korkeampi, Helsingissä 1,71 ja pääkaupunkiseudulla 1,96. Vieraskieliset äidit myös saavat lapsensa hieman nuorempina kuin koko väestön äidit. Syntyvyudessa on vaihtelua eri kansalaisuuksissa. Somalin- ja arabiankielisten naisten syntyvyys on muihin kieliryhmiin verrattuna selvästi korkein. Hedelmällisyys on lähes kolminkertainen koko väestöön nähden, tosin hedelmällisyys on jonkin verran laskenut 2000-luvun alkuvuosista. Viron- ja venäjänkielisten naisten hedelmällisyys ei juuri poikkea suomenkielisten hedelmällisyydestä.

Kuvio 21. Kokonaishedelmällisyys pääkaupunkiseudulla kieliryhmittäin vuosina 2000-2008

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuuden mukaan tarkasteltuna suomalaiset naiset avioituivat eniten yhdysvaltalaisien, brittimpiesten ja turkkilaisten miesten kanssa Helsingissä vuonna 2008. Suomalaiset miehet avioituvat vastaavasti huomattavasti useimmin venäläisten ja thaimaalaisten naisten kanssa. Vuonna 2008 Helsingissä solmittiin yhteensä 522 avioliittoa

suomalaisen naisen ja ulkomaan kansalaisen kanssa. Vastaavasti suomalaiset miehet solmivat muun kuin suomalaisen puolison kanssa yhteensä 379 avioliittoa. Tarkastelussa on hyvä huomioida, että osa suomalaisista voi olla ulkomaalaistaustaisia, jotka ovat jo saaneet Suomen kansalaisuuden.

Taulukko 7. Yleisimmät avioliitot kansalaisuuden mukaan Helsingissä vuonna 2008

Nainen Suomen kansalainen		Mies Suomen kansalainen	
Miehen kansalaisuus	Avioliittojen lkm	Naisen kansalaisuus	Avioliittojen lkm
Yhdysvallat	39	Venäjä	61
Iso-Britannia	34	Thaimaa	53
Turkki	33	Viro	24
Somalia	24	Somalia	22
Saksa	20	Kiina	17
Venäjä	18	Vietnam	15

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2008 kirjattiin yhteensä 368 avioeroa seka-avioliitoista. Näistä 240 avioeroa oli suomalaisen naisen ja ulkomaalaisen miehen välillä ja suomalaisen miehen ja ulkomaalaisen naisen välillä 128.

Lukumäärällisesti erottiin eniten ryhmistä, joissa seka-avioliittojen lukumäärätkin olivat suurimmat. Seka-avioliitoista yleisimmin suomalaisnaiset erosivat miehistä, joiden

kansallisuus oli tuntematon. Avioeroja suomalaisen naisen ja englantilaisen, venäläisen tai nigerialaisen miehen välillä kirjattiin kaikkia yli 10.

Suomalaismiehet erosivat yleisimmin venäläisen naisen kanssa. Avioeroja naisen kanssa, jonka kansallisuus oli tuntematon, kirjattiin 20. Myös virolaisten naisten kanssa suomalaiset miehet erosivat yli 10 kertaa.

Taulukko 8. Yleisimmät avioerot kansalaisuuden mukaan Helsingissä vuonna 2008

Nainen Suomen kansalainen		Mies Suomen kansalainen	
Miehen kansalaisuus	Avioerojen lkm	Naisen kansalaisuus	Avioerojen lkm
Muu tai tuntematon	52	Venäjä	26
Iso-Britannia	14	Muu tai tuntematon	20
Venäjä	13	Viro	13
Nigeria	12	Thaimaa	8
Yhdysvallat	10	Vietnam	5

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuuksittain tarkasteltaessa avioliitto ja –ero tilastoissa lukumäärät jäävät pienemmäksi, kuin jos tarkastelun kohteena olisi puolison syntymämaa, koska monet ulkomaan kansalaiset ovat saaneet Suomen kansalaisuuden.

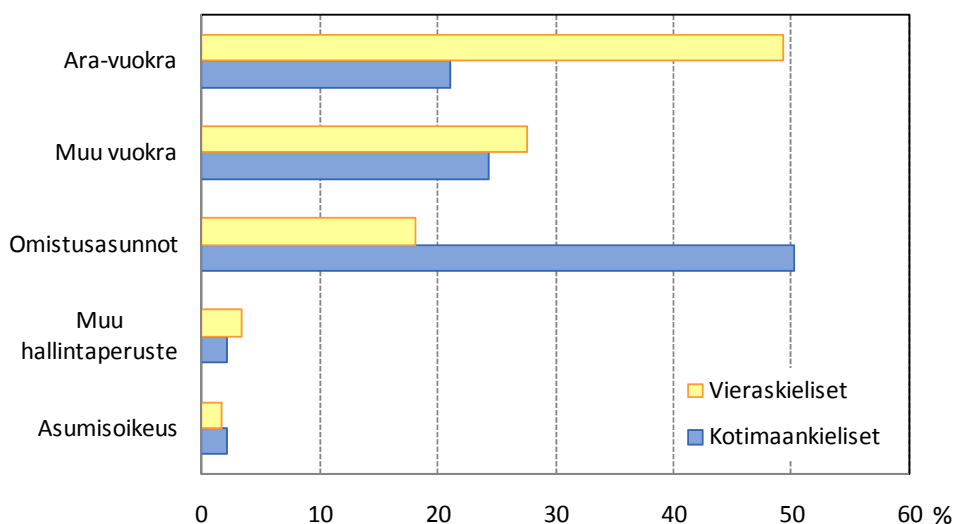
9. Asuminen

Koko kaupungin tasolla tarkasteltuna vieraskieliset asuvat muita helsinkiläisiä huomattavasti yleisemmin vuokra-asunnoissa. Vieraskielisistä asutokunnista 76,8 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuodenvaihteessa 2006/2007, kun kotimaankielisistä asutokunnista 45,4 prosenttia asui vuokralla. Vieraskieliset asuvat myös kotimaankielistä väestöä yleisemmin Ara-vuokra-asunnoissa, sillä 71,8 prosenttia vuokralla asuvista vieraskielisistä asuu Ara-vuokra-asunnoissa

(valtion arava – tai korkotukilainalla rahoitetut). Kotimaankielisistä vastaava osuus on 50,8 prosenttia.

Omistusasumisessa vieraskielisten osuus on puolestaan huomattavasti pienempi kuin kotimaankielisten. 18,2 prosenttia vieraskielisistä helsinkiläisistä asuu omistusasunnossa, kun kotimaankielisistä vastaava osuus on 50,3 prosenttia.

Kuvio 22. Vieraskielisten ja kotimaankielisten asutokunnat asunnon hallintaperusteiden mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2006/2007

Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten omistusasuminen on yleisintä Itäisessä suurpiirissä, jossa 3,2 prosenttia kaikista omistusasutokunnista on vieraskielisten omistamia ja Eteläiseen suurpiiriin, jossa vastaava osuus on 2,4 prosenttia. Kaakkoisessa suurpiirissä vieraskielisten omistusasuminen osuus kaikista suurpiirin omistusasutokunnista on sama kuin vieraskielisten vastaava osuus Helsingissä keskimäärin – eli 2,2 prosenttia. Pohjoisessa suurpiirissä vieraskieliset asuvat vähiten omistusasunnoissa, osuuden ollessa 1,2 prosenttia. Kotimaankielisten omistusasuminen on jakautunut eri suurpiirien välillä tasaisemmin kuin vieraskielisten.

Vieraskielisten Ara-vuokra-asuminen suhteessa kaikkiin suurpiiriin Ara-vuokra-asutokuntiin on

yleisintä Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä. Koillisessa suurpiirissä 19,3 prosenttia suurpiirin kaikista Ara-vuokralla asuvista asutokunnista on vieraskielisiä. Vastaava osuus Koillisessa suurpiirissä on 14,6 prosenttia. Vähiten Ara-vuokralla asuvia vieraskielisiä asutokuntia suhteessa suurpiiriin kaikkiin Ara-vuokralla asuviin asutokuntiin on Keskisessä suurpiirissä (6,8 prosenttia) ja Eteläisessä suurpiirissä (7 prosenttia).

Kotimaankielisillä asutokunnilla Ara-vuokra-asuminen on yleisintä Keskisessä ja Eteläisessä suurpiirissä, joissa kummassakin kaikista Ara-vuokralla asuvista asutokunnista 93 prosenttia on kotimaankielisiä. Vastaava osuus on pienin Itäisessä suurpiirissä (80,7 prosenttia) ja Koillisessa suurpiirissä (85,4 prosenttia).

Myös vapaarahoitteisessa vuokra-asumisessa vieraskielisten asutokuntien osuus alueen kaikista vapaarahoitteisista asutokunnista on suurin Itäisessä suurpiirissä (11,9 prosenttia) ja Koillisessa suurpiirissä (9,6 prosenttia). Vähiten vieraskielisiä, suhteessa kaikkiin vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa asuviin asutokuntiin, asuu Pohjoisessa suurpiirissä, osuuden ollessa 4,3 prosenttia.

Taulukko 9. Vieraskieliset ja kotimaankieliset asutokunnat asunnon hallintaperusteen mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2006/2007

Ara	Kaikki kielet	Vieras-kieliset	%	Kotimaiset kielet	%
Helsinki	66 653	8 383	12,6	58 270	87,4
Eteläinen suurpiiri	2 513	175	7,0	2 338	93,0
Läntinen suurpiiri	13 128	1 392	10,6	11 736	89,4
Keskinen suurpiiri	9 538	647	6,8	8 891	93,2
Pohjoinen suurpiiri	4 065	331	8,1	3 734	91,9
Koillinen suurpiiri	13 605	1 990	14,6	11 615	85,4
Kaakkoinen suurpiiri	7 489	704	9,4	6 785	90,6
Itäinen suurpiiri	16 315	3 144	19,3	13 171	80,7

Muu vuokra	Kaikki kielet	Vieras-kieliset	%	Kotimaiset kielet	%
Helsinki	72 174	4 686	6,5	67 488	93,5
Eteläinen suurpiiri	23 372	1 357	5,8	22 015	94,2
Läntinen suurpiiri	13 624	753	5,5	12 871	94,5
Keskinen suurpiiri	16 588	869	5,2	15 719	94,8
Pohjoinen suurpiiri	2 567	111	4,3	2 456	95,7
Koillinen suurpiiri	5 117	489	9,6	4 628	90,4
Kaakkoinen suurpiiri	3 961	280	7,1	3 681	92,9
Itäinen suurpiiri	6 944	827	11,9	6 117	88,1

Omistus	Kaikki kielet	Vieras-kieliset	%	Kotimaiset kielet	%
Helsinki	142 341	3 091	2,2	139 250	97,8
Eteläinen suurpiiri	28 852	697	2,4	28 155	97,6
Läntinen suurpiiri	25 897	451	1,7	25 446	98,3
Keskinen suurpiiri	20 469	394	1,9	20 075	98,1
Pohjoinen suurpiiri	11 540	142	1,2	11 398	98,8
Koillinen suurpiiri	21 323	425	2,0	20 898	98,0
Kaakkoinen suurpiiri	11 153	244	2,2	10 909	97,8
Itäinen suurpiiri	23 106	738	3,2	22 368	96,8

Lähde: Tilastokeskus

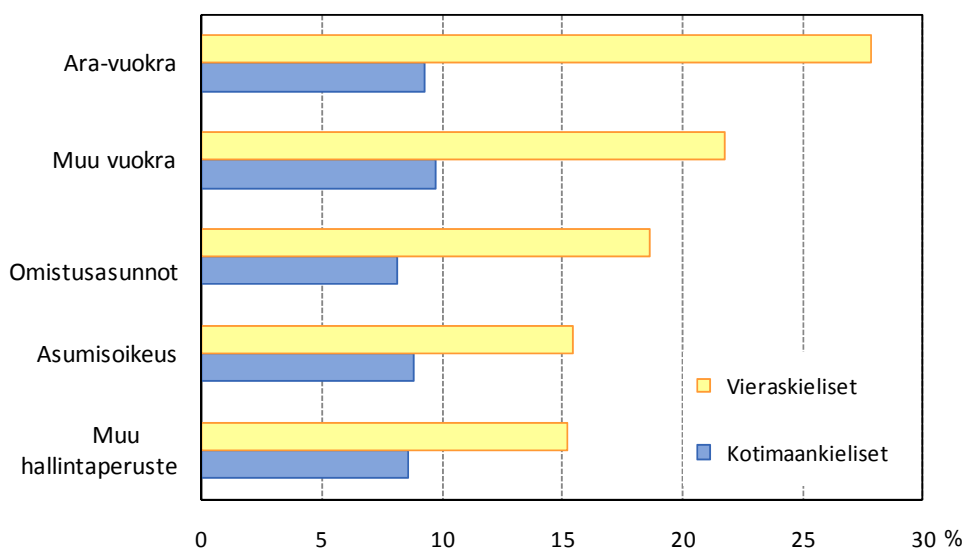
Vieraskieliset asuvat ahtaammin verrattuna muuhun väestöön. Vieraskielisistä asutokunnista 23,9 prosenttia asuu ahtaasti, kun kotimaankielisistä vastaava osuus on vain 8,8 prosenttia. (*Normi 4:n mukaan: Enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohden, kun keittiötä ei lasketa huoneluukuun.*) Ahtaammin vieraskieliset asuvat Pasilan peruspiirissä, jossa 30 prosenttia vieraskielistä asuu ahtaasti kun taas kotimaankielisistä vastaava osuus on vain 7 prosenttia. Myös Vanhankaupungin, Suutarilan ja Malmin peruspiireissä lähes 30 prosenttia vieraskielisistä asuu ahtaasti.

Ara-vuokra-asunnoissa asuvista vieraskielisistä lähes 28 prosenttia asuu ahtaasti. Vastaava osuus kotimaankielisistä 9,2 prosenttia. Vaparaahoitteisissa vuokra-asunnoissa ahtaasti asuvien vieraskielisten osuus kaikista vieraskielisistä vaparaahoitteisista vuokra-asutokunnista on lähes 22 prosenttia, mikä on 12 prosenttiyksikköä enemmän kuin

kotimaankielisten osuus. Myös omistusasunnoissa vieraskieliset asuvat ahtaammin kuin kotimaankieliset. Omistusasunnossa asuvista vieraskielisistä 18,6 prosenttia asuu ahtaasti kun kotimaankielisten osuus on yli 10 prosenttiyksikköä vähemmän.

Vieraskielisissä asutokunnissa on yhdellä henkilöllä keskimäärin käytettävissä 27,3 neliötä. Kaikissa asutokunnissa neliötä on henkeä kohden käytettävissä keskimäärin 34,6. Väljimmin vieraskieliset asuvat Itä-Pakilan (41,9 m²/henkilö) ja Kulosaaren (35,5 m²/henkilö) peruspiireissä. Ahtaammin vieraskieliset asuvat Malmilla, Myllypurossa ja Vuosaaressa sekä Reijolan, Pasilan, Vanhankaupungin ja Haagan peruspiireissä, joissa kussakin asumistilaa henkeä kohden on noin 24m². Osaksi ahtaasti asumista selittää se, että vieraskieliset asutokunnat ovat keskimääräistä suurempia, ja suurilla asutokunnilla asumisahtaus on yleisempää.

Kuvio 23. Ahtaasti asuvien vieraskielisten ja kotimaankielisten asutokuntien osuus kaikista asutokunnista Helsingissä vuodenvaihteessa 2006/2007

Lähde: Tilastokeskus

10. Työllisyys ja työttömyys

Vuodenvaihteessa 2006/2007 ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste oli Tilastokeskuksen tietojen mukaan Helsingissä 50,3 prosenttia, Helsingin seudulla 53,1 prosenttia ja koko maassa 52,1 prosenttia. Helsingin ulkomaalaistaustaisesta väestöstä työvoimaan kuului 26 041 henkilöä. Heistä 56 prosenttia oli miehiä.

Ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste oli Helsingissä 19,2 prosenttia, Helsingin seudulla 18,1 prosenttia ja koko maassa 19,4 prosenttia. Määrällisesti ulkomaalaistaustaisia työttömiä oli Helsingissä 4 990, mikä on neljännes koko maan ulkomaalaistaustaisista työttömistä. Ulkomaalaistaustaisten työttömien määrä väheni Helsingissä vuoden takaisesta viidellä prosentilla. Samalla työttömyysaste aleni 2,7 prosenttiyksikköä.

Taulukko 10. Ulkomaalaistaustaiset* pääasiallisen toiminnan mukaan 31.12.2006

	Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Muu Helsingin seutu	Helsingin seutu yhteensä	Koko maa
Työvoima	26 041	43 189	4 595	47 784	104 607
Työlliset	21 051	35 153	3 996	39 149	84 266
Työttömät	4 990	8 036	599	8 635	20 341
<i>Työllisyysaste 15–64 v., %</i>	50,3	52,4	59,7	53,1	52,1
<i>Työttömyysaste, %</i>	19,2	18,6	13,0	18,1	19,4
Työvoimaan kuulumattomat	24 643	39 241	3 837	43 078	98 109
0-14 -vuotiaat	5 974	11 158	1 257	12 415	28 133
Opiskelijat	4 771	7 889	683	8 572	22 835
Eläkeläiset	3 203	4 743	574	5 317	14 785
Kaikki muut	10 695	15 451	1 323	16 774	32 356
Yhteensä	50 684	82 430	8 432	90 862	202 716

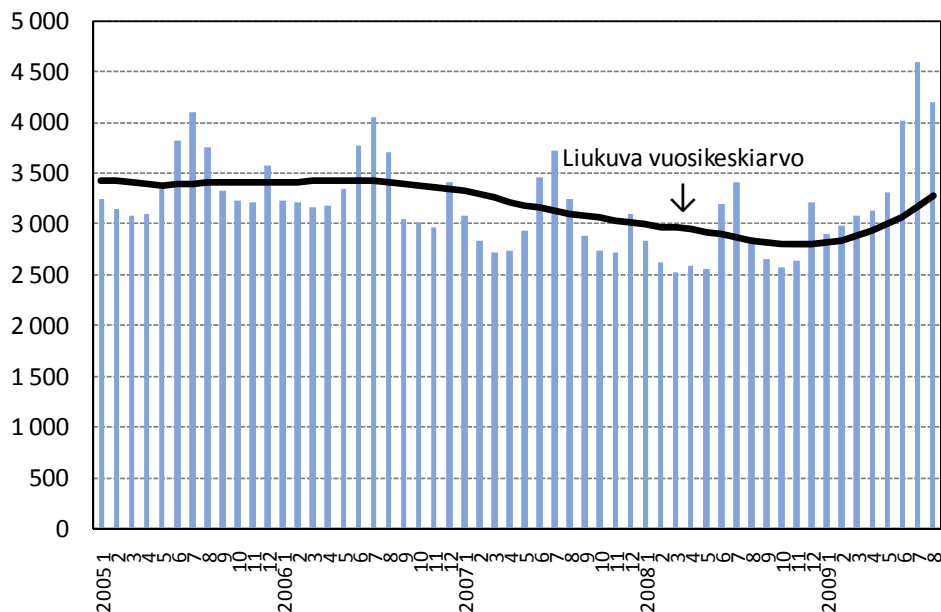
* ulkomaalaistaustaiset = ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset

Lähde: Tilastokeskus

Tuoreinta tilastotietoa ulkomaalaisten työttömyystilanteesta tarjoaa työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto, jonka tiedot kootaan kuukausittain työvoima- ja elinkeinotoimistojen rekisteristä. Tämä tilasto käsittää vain ulkomaan kansalaiset, eli jo Suomen kansalaisuuden saaneet ulkomailla syntyneet eivät näy näissä tilastoissa. Ulkomaan kansalaisuuden omaavien työttömien määrä kääntyi laskuun vuoden 2006 lopussa.

Talouden taantuman myötä työttömyys kääntyi Helsingissä jälleen nousuun vuoden 2008 lopussa. Vuoden 2009 aikana työttömyyden kasvu on kiihtynyt. Vuoden 2009 tammi-elokuussa Helsingissä oli kuukausittain keskimäärin 3 530 ulkomaan kansalaista työttömänä työnhakijana, mikä oli 25 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan kaikkein työttömien määrä kasvoi Helsingissä 24 prosentilla vuoden takaisesta.

Kuvio 24. Ulkomaan kansalaiset työttöminä työnhakijoina Helsingissä vuosina 2005–2009/8

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Ulkomaalaistaustaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin; joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muutettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tullut pakolaisina. Erityisesti pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on ollut vaikeuksia työllistyä. Heikko koulutustausta lisää työttömyysriskiä.

EU-maista ja Pohjoismaista peräisin olevat muuttajat ovat työllistyneet parhaiten. Hankalinta työllistyminen on ollut Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevilla. Vuoden vaihteessa 2006/2007 naisten työttömyysaste (21,1 %), oli ulkomaalaistaustaisilla korkeampi kuin miesten (17,6 %).

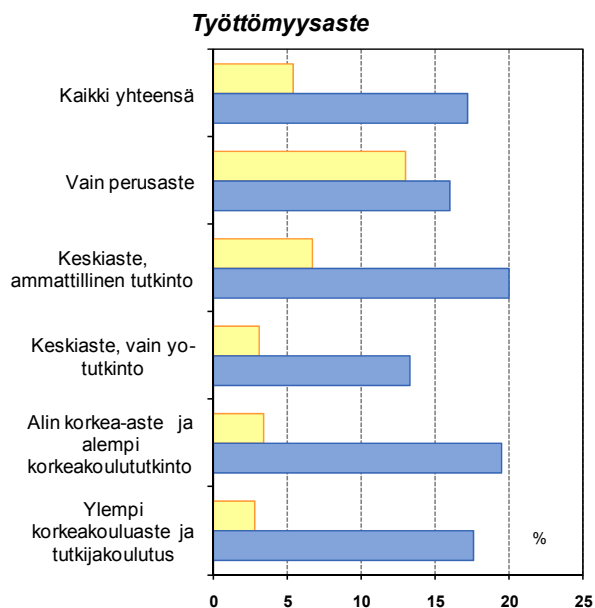
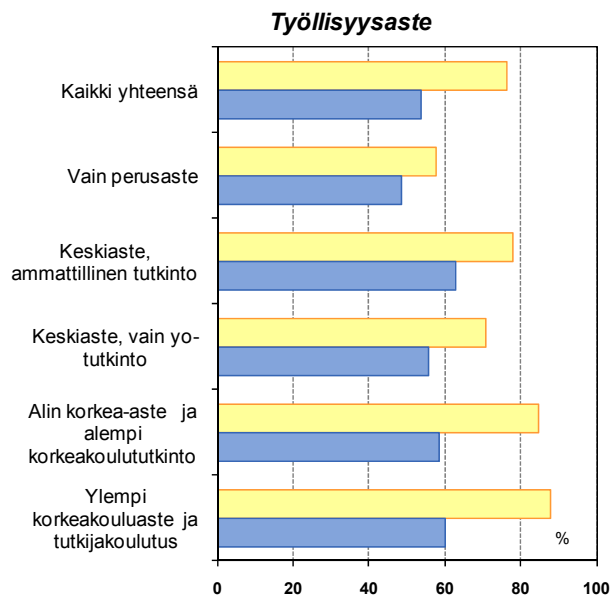
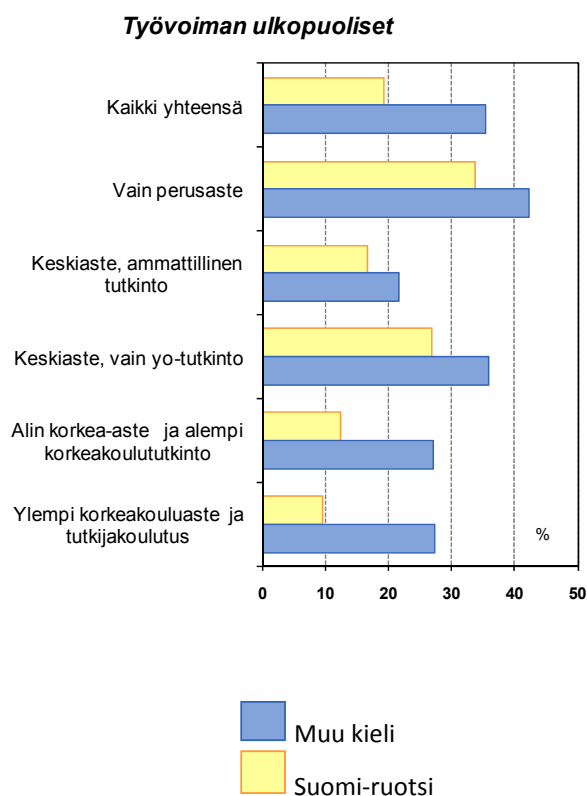
Taulukko 11. Työllisyys- ja työttömyysasteet syntymävaltion mukaan 31.12.2006

	Työllisyysaste* (15-64 v.) %	Työttömyysaste**
Kaikki helsinkiläiset	68,6	7,9
Ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset yht.	50,3	19,2
<i>Syntymävaltion mukaan</i>		
Suomi	62,9	11,9
Ruotsi	68,4	7,7
Muu Pohjoismaa	58,6	6,8
Muu Länsi-Eurooppa	57,6	8,1
Baltian maat	59,6	12,5
Venäjä ja ent. Neuvostoliitto	51,3	22,7
Muu Eurooppa	52,2	18,0
Pohjois-Afrikka	40,8	34,8
Muu Afrikka	35,1	34,9
Pohjois-Amerikka	45,8	9,5
Latinalainen Amerikka	44,6	20,8
Lähi-itä	38,2	33,1
Kaukoit ja muu Aasia	44,3	20,0
Australia ja Oseania	53,8	9,4
Muu tai tuntematon	59,0	13,2

Työllisyysaste* = työllisten osuus 15–64 -vuotiaasta väestöstä, työttömyysaste** = työttömien osuus työvoimasta.
Lähde: Tilastokeskus

Toisaalta korkeakaan koulutus ei suojaa ulkomaalaistaustaisia työttömyydeltä yhtä tehokkaasti kuin kantaväestöä. Työkäiset vieraskieliset ovat suomen- ja ruotsinkielisiä yleisemmin työvoiman ulkopuolella kaikilla koulutustasoilla. Vuodenvaihteen 2007/2008 tietojen mukaan korkea-asteen koulutuksen suorittaneista 20–64-vuotiaista vieraskielisistä 27 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella, mikä on huomattavasti suomen- ja ruotsinkielisten 11 prosentin osuutta korkeampi.

Kuvio 25. Työllisyys- ja työttömyysaste sekä työvoimaan kuulumattomat 20–64-vuotiaat Helsingissä äidinkielen ja koulutusasteen mukaan vuodenvaihteessa 2007/2008

Lähde: Tilastokeskus

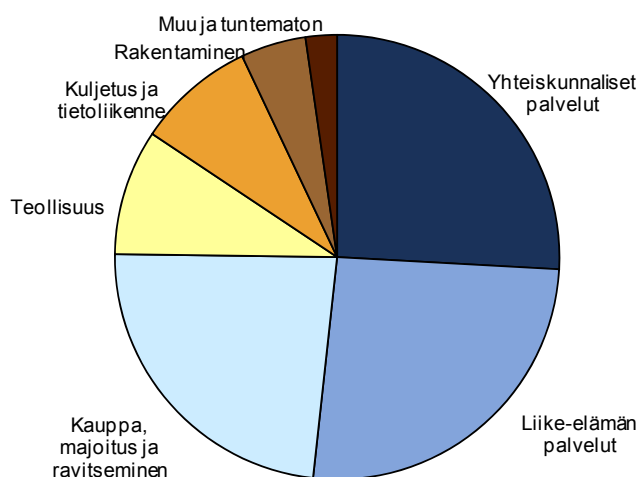
Vuoden 2006 lopussa 26 prosenttia ulkomaalaistaustaisista helsinkiläisistä työskenteli yhteiskunnallisia palveluja tuottavilla toimialoilla, kuten terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Myös liike-elämälle palveluja tuottavilla aloilla työskentelevien osuus oli runsas neljännes. Kolmas suuri työllistäjä muodostuu kaupasta sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnasta.

Koko työvoimaan verrattuna ulkomaalaiset ovat suhteellisesti yliedustettuina kaupan sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialoilla. Myös rakentamisessa ulkomaalaisten osuus on suhteellisesti korkeampi kuin koko työvoimalla. Yrittäjien osuus ulkomaalaistaustaisilla on hieman korkeampi kuin koko Helsingin väestöllä.

Taulukko 12. Ulkomaalaistaustaisen työvoiman jakautuminen toimialoittain vuodenvaihteessa 2006/2007

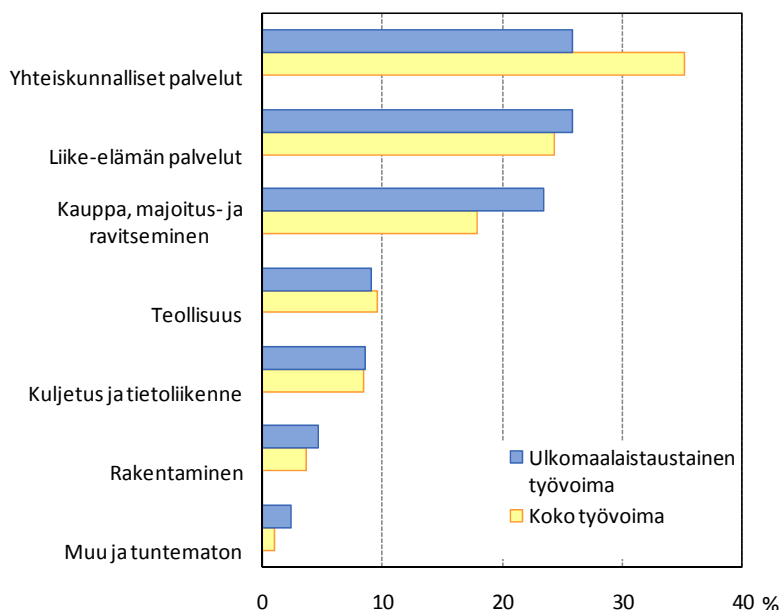
Toimiala	Helsinki	Pääkaupunkiseutu	Helsingin seutu	Koko maa
Teollisuus	9,1	11,0	11,7	16,9
Rakentaminen	4,7	5,1	5,4	5,5
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	23,5	23,5	23,4	20,8
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	8,6	8,8	8,6	7,6
Liike-elämän palvelut	25,8	25,6	24,7	19,0
Yhteiskunnalliset palvelut	25,9	23,9	23,8	26,1
Muu ja tuntematon	2,4	2,2	2,3	4,1
Yhteensä %	100	100	100	100
Lukumäärä	21 051	35 153	39 149	84 266

Kuvio 26. Helsingin ulkomaalaistaustainen työllinen työvoima toimialoittain 31.12.2006

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 27. Ulkomaalaistaustainen työvoima ja koko työllinen työvoima Helsingissä toimialoittain 31.12.2006

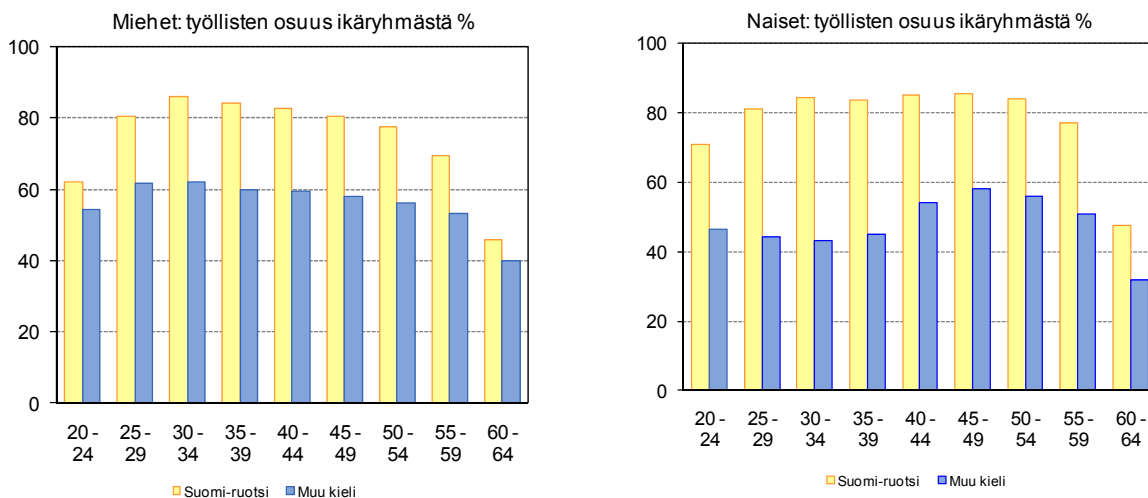

Lähde: Tilastokeskus

Ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan tarkasteltaessa havaitaan, että vieraskielisten työllisyysasteet eroavat suomen- ja ruotsinkielisten työllisyysasteista eri-ikäisillä. Vieraskielisillä miehillä työllisten osuus ikäryhmästä on korkeimmillaan 25–49-vuotiailla ja kaiken kaikkiaan työllisyysasteet ovat melko tasaisia lukuun ottamatta yli 60-vuotiaita.

Vieraskielisten naisten työllisyys on korkeimmillaan 40–59-vuotiailla. Alle 40-vuotiaiden naisten matalampi työhön osallistuvuus selittyy osin lasten- ja kodinhoidolla. Suomen- ja ruotsinkielisillä nuorempien naisten työllisyysaste ei poikkea vanhemmista yhtä voimakkaasti. Kuten suomen- ja ruotsinkielisillä myös vieraskielisillä työhön osallistuminen on yli 60-vuotiailla selkeästi alimmillaan sekä miehillä että naisilla.

Kuvio 28. Miesten ja naisten työllisyysasteet ikäryhmittäin äidinkielen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2007/2008

Lähde: Tilastokeskus

11. Koulutustaso ja opiskelu

Maahanmuuttajien koulutustasotilastoinnissa on alipeittoa. Väestön koulutustasotilastot sisältävät henkilön korkeimman Suomessa suoritettun tutkinnon sekä ne ulkomailla suoritettut tutkinnot, joista saadaan tietoja eri rekistereistä mm. opetushallitukselta, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta sekä työministeriön työnhakijarekisteristä. Ulkomailla suoritetuista ja Suomessa rekisteröidyistä tutkinnoista suurin osa on korkea-asteen tutkintoja. Tutkintotiedot ovat vain niillä henkilöillä, joilla on suomalainen henkilötunnus. Näistä syistä monien ulkomaalaisten tutkintotiedot puuttuvat tutkintorekisteristä, joten ulkomaalaistaustaisten koulutustilannetta tarkasteltaessa täytyykin muistaa tämä puute tilastoissa.

Vuoden 2007 lopussa 15 vuotta täyttäneistä Helsingissä asuvista muunkielisistä 41 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto. Lukiokoulutus oli 8 prosentilla ja toisen asteen ammatillinen koulutus 13 prosentilla. Korkea-asteen koulutus oli rekisteröitynä 20 prosentille vieraskielisistä. Muunkielisillä on koko väestöön verrattuna suhteellisesti saman verran ammatillisia korkea-asteen tutkintoja, alempia korkeakoulututkintoja, lääkäreiden erikoistumistutkintoja sekä tutkijakoulutusasteen tutkintoja.

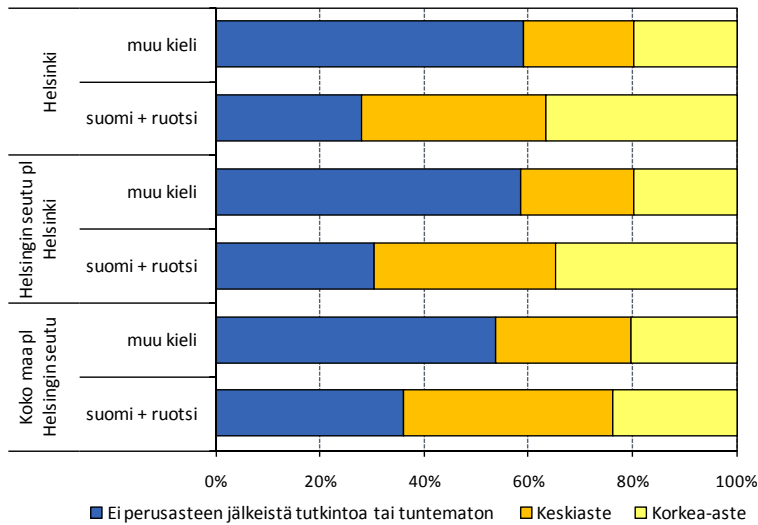
Vuonna 2002 Helsingin muunkielisestä väestöstä 42 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto, eli viiden viime vuoden aikana koko väestötasolla koulutustasossa ei ole ollut

kehitystä. Suomen- ja ruotsinkielisen väestön tutkinnon suorittaneiden osuus on samana aikana kasvanut kolme prosenttiyksikköä. Myös koko maan muunkielisen väestön koulutustaso on pysynyt samalla tasolla viiden vuoden takaiseen.

Muunkielisistä parhaiten kouluttautuneita ovat tutkintorekisterin mukaan koko väestöstä poiketen vanhemmat ikäluokat; 40–49-vuotiaiden ikäluokassa yli puolella on peruskoulun jälkeinen tutkinto. 40 ikävuodesta eteenpäin muunkielisen ja koko väestön välinen koulutusero alkaa kaventua, ja pienimmillään se on eläkeikäisillä. Suurin ero on 20–29-vuotiaiden ikäryhmässä, jolloin 86 prosentilla suomen- ja ruotsinkielisistä on tutkinto, ja muunkielisillä vain 35 prosentilla. Kuten koko väestöllä, naiset ovat muunkielisilläkin paremmin kouluttautuneita. Naisista 43 prosentilla on peruskoulun jälkeinen tutkinto, miehillä 39 prosentilla.

Helsingin seudulla muunkielisen väestön koulutusrakenne on hyvin vastaava kuin Helsingissäkin. Koko maassa muunkielisillä on suhteellisesti enemmän tutkintoja suoritettuna, etenkin ammatillisen toisen asteen tutkintoja sekä opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen tutkintoja. Helsingin seudun ulkopuolisessa Suomessa muunkielisillä on koko väestöön verrattuna suhteessa enemmän joitakin korkea-asteen tutkintoja, kuten alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja ja tutkijakoulutusasteen tutkintoja.

Kuvio 29. 15 vuotta täyttänyt väestö äidinkielen ja koulutustason mukaan Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa 31.12.2007

Lähde: Tilastokeskus Tutkinto on henkilön korkein tai viimeksi suoritettu rinnakkainen tutkinto.

Helsingin lukiokoulutuksessa oli vuonna 2007 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisiä opiskelijoita 1 252 eli 7,4 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Yli kolmannes koko maan muunkielisistä lukiolaisista opiskelee Helsingissä, joten koko maahan ja muihin suuriin kaupunkeihin verrattu Helsingin lukioiden muunkielisten opiskelijoiden määrä ja osuus on korkea. Helsingin seudun ulkopuolisessa Suomessa muunkielisten lukio-opiskelijoiden osuus on alle 2 prosenttia kaikista opiskelijoista.

Ammatillisen toisen asteen oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa muunkielisten opiskelijaosuus oli lukiokoulutusta selvästi suurempi: 10 %. Määrällisesti muunkielisiä oli 2 214 opiskelijaa. Espoossa ja Vantaalla muunkielisten osuus ammatillisen opiskelijoista on Helsinkiä suurempi, Espoossa 12 % ja Vantaalla yli 10 %. Helsingin seudun ulkopuolella muunkielisten osuus on alle 4 %.

Helsingissä toimivassa ammattikorkeakoulutuksessa opiskeli 1 610 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielistä, eli 7,9 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Muunkielisten opiskelijaosuus on suurista kaupungeista isompi Espoossa (11,7 %) ja Vaasassa (8,3 %). Helsingin osuus koko maan muunkielisistä ammattikorkeakouluopiskelijoista on neljäs.

Helsingissä toimivassa yliopistokoulutuksessa opiskeli 2 402 äidinkieleltään muun kuin suomen

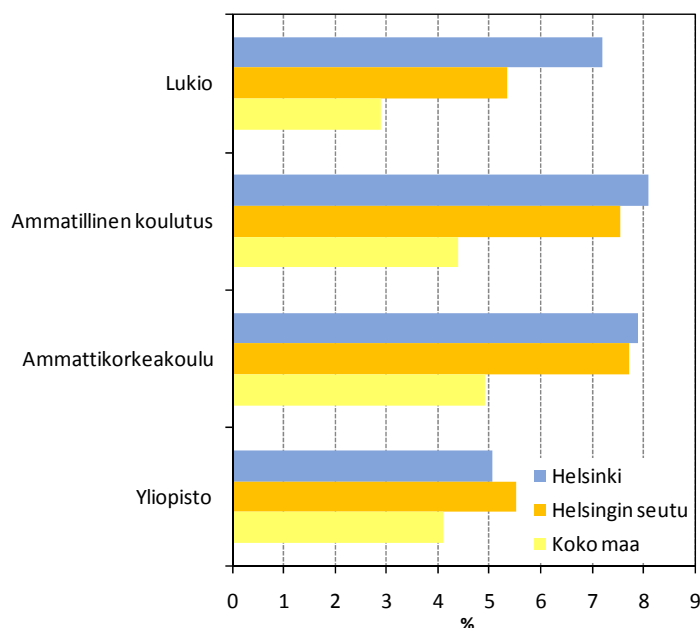
tai ruotsinkielistä vuonna 2007 eli 5,1 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Yliopistokoulutuksessa muunkielisten opiskelijaosuuksissa on vähiten eroa Helsingin ja muun Suomen välillä. Espoossa muunkielisten yliopisto-opiskelijoiden osuus on Helsinkiä suurempi (7 %). Koko maan muunkielisistä yliopisto-opiskelijoista kolmannes opiskelee Helsingissä.

Parin viime vuoden aikana muunkielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut Helsingissä nopeinten ammattikorkeakoulutuksessa: 36 % vuosina 2005–2007, kun koko opiskelijamäärä on kasvanut vain alle kaksi prosenttia. Myös koko maassa ammattikorkeakoulutuksessa on vastaava kehitys. Yliopistokoulutuksessa muunkielisten määrä on kasvanut samana aikana 17 % koko opiskelijamäärän pysyessä lähes muuttumattomana.

Lukiokoulutuksessa olevien muunkielisten määrä on kasvanut vain hieman kaikkia opiskelijoita nopeammin, 5 prosenttia vuosina 2005–2007. Ammatillisella toisella asteella muunkielisten kasvu on ollut kovempaa; samana aikana 15 prosentin kasvu, koko opiskelijamäärän kasvaessa 7 prosenttia.

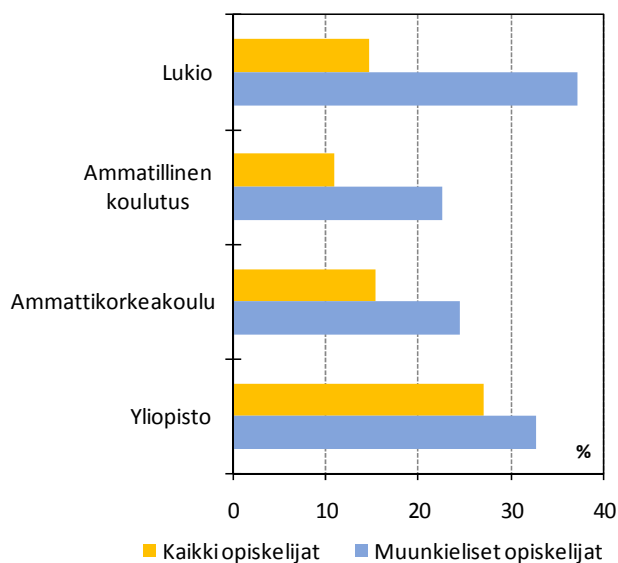
Muun kuin suomen tai ruotsinkielisten yleisin kieli on venäjä sekä toisella asteella että korkea-asteella. Toisen asteen koulutuksessa toiseksi yleisin kieli on viro, mutta korkea-asteella viroa yleisemmät kielet ovat kiina ja englantia.

Kuvio 30. Äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisten osuus kaikista opiskelijoista tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuonna 2007

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 31. Helsingin osuus koko maan kaikista opiskelijoista ja muunkielisistä opiskelijoista eri koulutusasteilla vuonna 2007

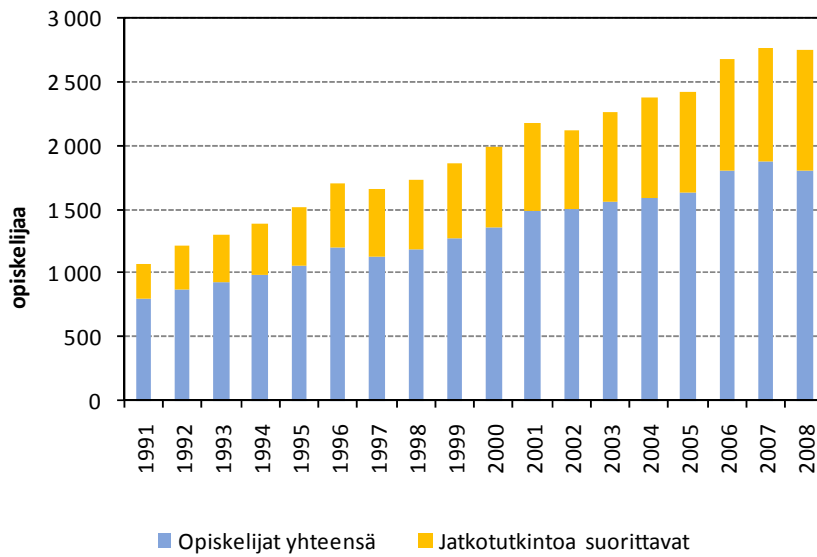

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuuden mukaan tarkasteltaessa pääkaupunkiseudun kahdeksassa yliopistossa suoritti 2 748 ulkomaan kansalaista tutkintoa, heistä 945 eli kolmannes oli jatkotutkinto-opiskelijoita. Kaikista opiskelijoista ulkomaan kansalaisten osuus oli 5 %, jatko-opiskelijoista 11 %. Puolet (52 %) opiskelijoista oli eurooppalaisia, kolmannes (34 %) aasialaisia, kuusi prosenttia

afrikkalaisia, vajaa neljä prosenttia Pohjois-Amerikasta ja vajaa neljä prosenttia Etelä-Amerikasta (Kota, opetusministeriö). Pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla ammattikorkeakouluissa ulkomaan kansalaiset suorittivat 228 tutkintoa vuonna 2007, ja osuus kaikista tutkinnon suorittaneista oli 3,9 % (Amkota, opetusministeriö).

Kuvio 32 . Tutkintoa suorittavat ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa vuosina 1991–2008

Mukana HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA.
Lähde: Kota-tietokanta, Opetusministeriö

12. Tiivistelmä

Vuodenvaihteessa 2008/2009 Helsingissä oli 38 654 ulkomaan kansalaista, mikä on 6,7 prosenttia koko väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia oli 58 405 henkilöä eli 10,1 prosenttia koko väestöstä. Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat virolaiset ja venäläiset. Äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhui 56 321 helsinkiläistä, eli lähes 10 prosenttia koko väestöstä. Suurimmat vieraskielisten ryhmät puhuvat äidinkielenään venäjää, viroa, englantia tai somalia.

Vuonna 2006 ulkomainen tulomuutto kasvoi yli 1990-luvun alun korkeana pidetyn tulomuuton määrän. Vuonna 2006–2008 ulkomaan kansalaisia muutti Helsinkiin vuosittain keskimäärin 4 673, mikä on yli 1 400 henkilöä enemmän kuin 1990-luvun huippuvuosien. Ulkomailta Helsinkiin muuttavista ulkomaankansalaisista suurin ryhmä on EU-maiden kansalaiset, joiden osuus oli 38,9 prosenttia.

Lähtömuuttajien määrät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Vuonna 2008 Helsingistä ulkomaille muutti 4 083 henkilöä, joista ulkomaan kansalaisia oli 45,3 prosenttia. Ulkomaalaisista muuttajista 34,1 prosenttia muutti EU-maihin.

Vuodesta 1993 asti tarkasteltuna vuonna 2008 ulkomaankansalaisten nettomuutto Helsingin ja muiden alueiden välillä kääntyi negatiiviseksi ensimmäistä kertaa.

Helsingin ulkomaalaisväestö on ikärakenteeltaan nuorempi kuin koko kaupungin väestö. Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työikäisissä ja lapsissa.

Vieraskielisten syntyvyys on korkeampaa kuin koko väestön ja vieraskieliset äidit synnyttävät hieman nuorempina kuin koko väestön äidit. Ikärakenne, samoin kuin syntyvyyskin vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Vuonna 2008 Helsingissä oli 13 802 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen oli ulkomaan kansalainen. Suomen

– ja ruotsinkieliset naiset avioituvat suomen – ja ruotsinkielisiä miehiä useammin vieraskielisen puolison kanssa. Kansalaisuuden mukaan tarkasteltuna suomalaiset naiset avioituvat eniten yhdysvaltalaisen, brittimesten ja turkkilaisten kanssa. Suomalaiset miehet avioituvat useimmin venäläisten ja thaimaalaisten naisten kanssa.

Vieraskieliset asuvat muuta väestöä useammin vuokra-asunnoissa. Vieraskielisistä asutokunnista 76,8 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuodenvaihteessa 2006/2007. Omistusasumisessa vieraskielisten osuus on pienempi, sillä 18,2 prosenttia vieraskielisistä asuu omistusasunnossa. Vieraskielisistä asutokunnista 23,9 prosenttia asuu ahtaasti, kun kotimaankielisistä asutokunnista vastaava osuus on vain 8,8 prosenttia.

Maahanmuuttajien työllisyystilanne on parantunut viime vuosina. Ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste oli 50,3 prosenttia vuodenvaihteessa 2006/2007. Tosin taloudellinen taantuma on vuonna 2009 heikentänyt koko Helsingin työllisyystilannetta, ja työttömyys on kasvanut tammi-elokuussa neljänneksen vuoden takaisesta niin maahanmuuttajilla kuin kantäväestöllä. Vuoden 2009 tammi-elokuussa Helsingissä oli kuukausittain keskimäärin 3 500 ulkomaan kansalaista työttömänä työnhakijana. Työttömyystilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin.

Helsingissä asuvista 15 vuotta täyttäneistä vieraskielisistä 41 prosentilla oli peruskoulun jälkeinen tutkinto vuoden 2007 lopussa. Toisen asteen ammatillinen koulutus oli 13 prosentilla ja korkea-asteen koulutus oli rekisteröitynä 20 prosentilla vieraskielisistä.

Helsinkiläisissä lukioissa vieraskielisiä oli opiskelijoista 7,4 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 10 prosenttia. Ammattikorkeiden opiskelijoista vieraskielisiä oli 7,9 prosenttia ja yliopistojen 5,1 prosenttia vuonna 2007.

Lähteet

Tilastokeskus, väestötilastot
Tilastokeskus, koulutustilastot
Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto
Tilastokeskus, asumisen tilastot
Tilastokeskus, väestölaskenta
Opetusministeriö, Kota -tietokanta
Sisäasiainministeriö, maahanmuuttoyksikkö, maahanmuuttotilastot
Työministeriö, työnvälitystilasto
Helsingin yliopiston tilastot

Käsitteet ja luokitukset

Tilastoitavaan väestöön kuuluu Helsingissä vakituisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla on ollut kotipaikka Helsingissä tilastointipäivänä kuuluvat tilastoitavaan väestöön riippumatta kansalaisuudesta. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestävänsä tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikanhakija saa kotipaikan vasta kun hänen hakemuksensa on hyväksytty. Kiintiöpakolaiset ja turvapaikan saaneet pakolaiset kuuluvat siis kotikuntansa väestöön. Helsingissä asuvat vieraan valtion lähetystöön, kaupalliseen edustustoon tai lähetetyn konsulin virastoon kuuluvat henkilöt sekä näiden perheen jäsenet ja henkilökohtainen palveluskunta eivät kuulu Helsingin väestöön, elleivät ole Suomen kansalaisia.

Syntymämaaksi tilastoidaan se maa, joka on ollut äidin vakituinen kotimaa lapsen syntyessä. Ulkomailla syntyneissä voi olla mukana kansalaisuudeltaan suomalaisia, kuten Suomessa syntyneissä on ulkomaan kansalaisia.

Vieraskielisiin kuuluu kaikki muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset. Ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on suomi, eivät kuulu vieraskielisiin. Äidinkieli rekisteröidään tilastoihin samalla kun vanhemmat ilmoittavat lapsen nimen.

Ulkomaan kansalaisella tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta. Kansalaisuudella tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta sen voi myös vaihtaa muuttaessa toiseen maahan. Yhdellä henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Jos kansalaisuuksista yksi on Suomen, henkilö tilastoidaan suomalaiseksi. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, hänet tilastoidaan sen maan kansalaiseksi, jonka passilla hän on tullut maahan.

Ulkomaalaistaustaisella tarkoitetaan sekä ulkomaiden kansalaisia että ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaiden kansalaisissa on siis myös Suomessa syntyneitä mukana. Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset sisältävät niin suomalaisen perheeseen ulkomailla syntyneet ja takaisin Suomeen muuttaneet, kuin ulkomaalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen ja vaihtaneet kansalaisuutensa Suomeen.

Luvussa 10 käytetyt aluejaot

Syntymävaltio

Suomi = Suomessa syntyneet muun maan kansalaiset

Ruotsi

Muu Pohjoismaa = Tanska, Norja, Islanti

Muu Länsi-Eurooppa = Alankomaat, Andorra, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Malta, Monaco, Portugali, Ranska, Saksa, Sveitsi

Baltian maat = Viro, Latvia, Liettua

Venäjä ja entinen Neuvostoliitto

Muu Eurooppa = Albania, ent. Jugoslavia, Serbia & Montenegro, Kroatia, Slovenia, Bosnia-Hertsegovina, Makedonia, Bulgaria, Puola, Romania, Unkari, ent. Tshekkoslovakia, Slovakia, Tshekki, Valko-Venäjä, Ukraina, Moldova

Pohjois-Afrikka = Algeria, Libya, Marokko, Tunisia, Egypti

Muut Afrikan maat

Pohjois-Amerikka = Yhdysvallat, Kanada

Latinalainen Amerikka = Keski-Amerikka ja Karibia, Etelä-Amerikka

Lähi-itä = Irak, Israel, Jordania, Libanon, Oman, Saudi-Arabia, Syyria, Turkki, Jemen

Kaukoitää ja muu Aasia = Iran, muut Aasian maat, Euroopan ulkopuoliset entiset NL-maat

Australia ja Oseania

Muu ja tuntematon = syntymävaltio tuntematon + entinen Itä-Saksa, Färssaaret, Gibraltar, Huippu-
vuoret + San Mayen, Liechtenstein, San Marino, Vatikaani